

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Πτυχιακή εργασία

Παρασκευή Άννα Τσικνάκη (10032)

Επιβλέπων: Αλκιβιάδης Καραγιώργος

Πρόλογος

Η πτυχιακή εργασία αυτή αποτελεί την εκπλήρωση των σπουδών μου στο ΤΕΙ Σερρών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και αποτελεί εργασία βιβλιογραφικής έρευνας και περιγράφει αναλυτικά τα στάδια του Εσωτερικού ελέγχου στο Τραπεζικό σύστημα και παρουσιάζει τα γεγονότα που μας έφτασαν στην τρέχον οικονομική κατάσταση από το 2008 και έπειτα.

Με την υποστήριξη του διδάσκοντα κ. Αλκιβιάδη Καραγιώργου, και εδώ θα ήθελα να τον ευχαριστήσω θερμά για την πολύτιμη βοήθεια και συνεργασία του που με βοήθησε να φέρω εις πέρας την παρούσα πτυχιακή εργασία για την χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου στο τραπεζικό σύστημα.

Θα ήθελα να τονίσω τον χαρακτήρα της εργασίας αυτής και να επισημάνω τον σκοπό. Η μελέτη μου στηρίχθηκε σε επιστημονικά κείμενα διότι η παρούσα εργασία υλοποιήθηκε εν μέσω της καραντίνας που εφαρμόστηκε λόγω της πανδημίας Covid-19.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	6
1.1 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ	6
1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ^[OBJ]	7
1.2.1 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ^[OBJ]	8
1.3 ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΗ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ	9
1.4 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	11
1.4.1 ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ.....	11
1.4.2 ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	14
1.5 ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	14
1.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ – ΣΤΑΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	16
1.7 ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	21
1.8 ΣΤΑΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	22
1.9 ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.....	27
2.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΤΡΑΠΕΖΑ.....	27
2.1.1 ΠΩΣ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	27
2.1.2 Η ΠΡΩΤΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	28
2.2 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	28
2.2.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ^[OBJ]	28
2.2.2 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	29
2.2.3 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	31
2.2.4 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	32
2.2.5 ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 2021	33
2.3 ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΕΙΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΥΜΕΤΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	37
3.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	37
3.2 ΠΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΕΝΤΑΧΘΗΚΕ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	40

3.3 ΤΙ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ	43
3.4 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	46
3.5 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	50
3.6 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΕΝΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗ.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ	56
4.1 ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΣΗΜΑΔΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	56
4.2 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	58
4.3 Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΦΕΣΗ	62
4.3.1 ΤΑ ΑΙΤΙΑ	64
4.3.2 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	67
4.4 ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ GOLDEN BOYS ΚΑΙ ΤΙ ΕΚΑΝΑΝ ^[66]	68
4.5 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΗΤΑΝ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥΣ.....	70
4.6 ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΕΡΔΙΣΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	71
4.7 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ	72
4.8 ΠΩΣ Η ΚΡΙΣΗ COVID-19 ΕΠΗΡΡΕΑΣΕ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	77
5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	78
5.1. Ο ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΛΕΞΑΜΕ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	78
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	80
6.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ	80
6.2 ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	82

Εισαγωγή

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι επιφορτισμένος με τον συνεχή έλεγχο και την αξιολόγηση όλων των συστημάτων οργάνωσης και λειτουργίας της επιχείρησης (συμπεριλαμβανόμενου και του λογιστικού συστήματος).

Η χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου στο τραπεζικό σύστημα διασφαλίζει όσο τον δυνατόν μεγαλύτερη ασφάλεια για της ίδιες, τους μετόχους τους αλλά και τους πελάτες τους, φροντίζοντας παράλληλα την νομική κάλυψη της εταιρίας αλλά και τη ποιότητα των υπηρεσιών τους.

Ο λόγος που προτιμήθηκε αυτό το θέμα είναι πως μου τράβηξε το ενδιαφέρον το μάθημα της Ελεγκτικής και ήθελα να το διερευνήσω και να μάθω πράγματα για την λειτουργία της ως σύστημα ελέγχου. Επίσης θεωρώ πως θα μπορούσα να ασχοληθώ επαγγελματικά με αυτό το κομμάτι.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε στην τρέχον πτυχιακή εργασία είναι βιβλιογραφική.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν στην διεκπεραίωση της πτυχιακής εργασίας είναι η έλλειψη ερευνητικού υλικού του εσωτερικού ελέγχου στο τραπεζικό σύστημα και της χρησιμότητας του. Υπάρχουν επιστημονικά άρθρα αλλά δεν καλύπτουν το θέμα πλήρως. Τέλος το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίστηκε είναι πως λόγω της καραντίνας που εφαρμόστηκε εξαιτίας της πανδημίας η εργασία βασίζεται αποκλειστικά στα επιστημονικά άρθρα που υπάρχουν στο διαδίκτυο.

Η εργασία είναι δομημένη με τέτοιο τρόπο όπου στα πρώτα κεφάλαια αναπτύσσονται τα θέματα τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος και τι το τραπεζικό σύστημα και στην έπειτα εξειδικεύουμε τα κεφάλαια πάνω στο θέμα της εργασίας και τα εμβαθύνουμε για τον τομέα της χρησιμότητας του εσωτερικού ελέγχου στο τραπεζικό σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

1.1 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Σύμφωνα με το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (1997), ο ορισμός της Ελεγκτικής είναι: «Ελεγκτική είναι το σύνολο κανόνων, αρχών και ενεργειών με βάση τις οποίες διενεργείται κάθε λογιστικό-διαχειριστικός έλεγχος με σκοπό τη διατύπωση αιτιολογημένων συμπερασμάτων σχετικά με κάποια οικονομική διαχείριση».

Η Ελεγκτική είναι ένας ξεχωριστός επαγγελματικός κλάδος των διοικητικών – οικονομικών επιστημών που πραγματεύεται τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις για τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε επιχείρηση – οικονομική μονάδα – φορέα που στοχεύει στη διαφύλαξη και σωστή διαχείριση των οικονομικών πόρων, καθώς την ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού (Παπαστάθης, 2003).

Εσωτερικούς: Είναι οι έλεγχοι που οργανώνονται από την ίδια την επιχείρηση και διενεργούνται από ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη της, τους εσωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι είναι στελέχη της επιχείρησης.

Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μία ανεξάρτητη, αντικειμενική και συμβουλευτική δραστηριότητα, η οποία χαρακτηρίζεται από τη φιλοσοφία τού να προσθέτει αξία στις λειτουργίες της επιχείρησης. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι επιφορτισμένος με τον συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση όλων των συστημάτων οργάνωσης και λειτουργίας της επιχείρησης (συμπεριλαμβανομένου και του λογιστικού συστήματος).

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου είναι ένα σύστημα λειτουργιών και διαδικασιών με σωστή οργάνωση και κανόνες λειτουργίας που εφαρμόζονται από τη διοίκηση μίας επιχείρησης με σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων της επιχείρησης. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι μια ζωντανή νευραλγική λειτουργία που μεταφέρει όλα τα μηνύματα, εντολές και αντιδράσεις προς τη διοίκηση, καθώς και προς όλα τα ιεραρχικά επίπεδα που ασκούν διοίκηση. Γενικά, όταν λέμε σύστημα εννοούμε μια

ταξινόμηση, ένα σύνολο ή μια συλλογή εννοιών, καθηκόντων, δραστηριοτήτων, μέσων και ατόμων που συνδέονται ή αλληλοσχετίζονται μεταξύ τους για την επίτευξη αντικειμενικών σκοπών και επιδιώξεων. Ως σύστημα υπόκειται στις αξιολογήσεις του εσωτερικού ελέγχου.

1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι βασικές αρχές του συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι οι ακόλουθες:

α. Ο σαφής διαχωρισμός των τριών βασικών λειτουργιών της εταιρείας, οι οποίες είναι:

- Της συναλλακτικής, η οποία περιλαμβάνει τη διενέργεια των συναλλαγών (π.χ αγορές πωλήσεις κτλ).
- Της διαχειριστικής, η οποία περιλαμβάνει τη διαχείριση και φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων,
- Της λογιστικής που περιλαμβάνει τη λογιστική απεικόνιση και παρακολούθηση των συναλλακτικών πράξεων, καθώς και των περιουσιακών στοιχείων της.

β. Η κατανομή συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων και ευθυνών του προσωπικού της επιχείρησης, καθώς και ο διαχωρισμός των λειτουργικών διαδικασιών.

γ. Η άμεση έκδοση στοιχείων με την ολοκλήρωση κάθε συναλλαγής.

δ. Η λήψη μέτρων προστασίας των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας.

ε. Η διενέργεια φυσικών επαληθεύσεων-καταμετρήσεων και σχετικών συμφωνιών λογαριασμών, π.χ τραπεζών.

Τα βασικά στοιχεία καλού εσωτερικού ελέγχου σε επίπεδο επιχείρησης, αλλά που μπορεί να έχουν εφαρμογή και σε κάθε ιδιαίτερο τμήμα της, παρουσιάζονται αμέσως παρακάτω.

1.2.1 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Τούτη αναφέρεται στη γενικότερη οργάνωση του ευρύτερου επιχειρησιακού πλαισίου μέσα στον οποίο δραστηριοποιείται και αποτελεί μέρος του και αλληλοεπηρεάζεται και η λογιστική λειτουργία. Περιλαμβάνει το ευρύτερο οργανόγραμμα και τα σχετικά εγχειρίδια περιγραφής των στόχων, του τρόπου λειτουργίας, τον υλικό εξοπλισμό και την ανθρώπινη επάνδρωση για τούτο όλων των επιμέρους τμημάτων της επιχείρησης. Στοιχεία από την ευρύτερη διοικητική οργάνωση της μονάδας που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τον έλεγχο είναι οπωσδήποτε:

1. Το γενικό οργανόγραμμα της επιχείρησης και η τρέχουσα στελέχωση του.
2. Τα εγχειρίδια διαδικασιών που συνδέονται ή επηρεάζουν τη λογιστική λειτουργία και αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα τούτης (π.χ σύστημα εξουσιοδότησης εκτέλεσης πράξεων και υπογραφών).
3. Τα μέσα προστασίας και ασφάλειας περιουσιακών στοιχείων.
4. Τα συγγενή συστήματα πληροφόρησης (MIS, στατιστικές μελέτες).
5. Το τμήμα εσωτερικών ελεγκτών για συνεχή αξιολόγηση της οργανωτικής υποδομής της μονάδας.
6. Το ευρύτερο MIS (Σύστημα Πληροφόρησης της Διοίκησης).
7. Το πλήρες και ενήμερο καταστατικό.

1.3 ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΗ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ

Τι προσφέρει ο εσωτερικός έλεγχος στις επιχειρήσεις και τα πλεονεκτήματα του
Συμμόρφωση με νομικές απαιτήσεις

Είναι ένας από τους βασικούς λόγους που χρησιμοποιείται ο εσωτερικός έλεγχος . Η συμμόρφωση του κάθε οργανισμού με τις νομικές υποχρεώσεις του , είναι από βασικός πυλώνας για την ομαλή λειτουργία του . Ο έλεγχος παρέχει στους ιδιοκτήτες και στους μετόχους την ασφάλεια και τη σιγουριά πως ο οργανισμός λειτουργεί με βάση όλα τα νομικά πρότυπα που υπάρχουν . Είναι επιβεβλημένη η ανάγκη του εσωτερικού ελέγχου ως προς τη συμμόρφωση της εκάστοτε εταιρίας προς τις νομικές τις υποχρεώσεις , μιάς και η μη τήρηση και η μη συμμόρφωση της ισοδυναμεί με κίνδυνο μεγάλων προστίμων , κυρώσεων , απώλεια πελατειακής βάσης και αμαύρωση της φήμης της . Μία τέτοια ζημιά στην εικόνα της εταιρίας θα μπορούσε να ήταν καταστροφική για το μέλλον της .

Βελτίωση των συστημάτων λειτουργίας

Ελέγχει τα συστήματα που χρησιμοποιούνται αν εφαρμόζονται σωστά και το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης , ανεξάρτητα του ποιος κατέχει ποιο ρόλο. Επίσης , εξυπηρετεί και στη βελτίωση τους . Ελέγχοντας τα αμερόλυπτα , εντοπίζει σημεία που μπορεί να χρειάζονται είτε βελτίωση ως προς την αποτελεσματικότητα τους είτε επιδιορθώσεις ώστε να λειτουργούν ομαλότερα και ταχύτερα . Οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση των επιχειρησιακών συστημάτων , των λογιστικών πρακτικών και της αποτελεσματικότητας του οργανισμού , μπορούν να προσδιοριστούν μέσω της διαδικασίας του ελέγχου.

Αξιοπιστία

Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει την επαλήθευση πως οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης αποτελούν όντως τη πραγματική και δίκαιη εικόνα της . Παρέχει έτσι την απαραίτητη εμπιστοσύνη και σιγουριά στους πελάτες , ιδιοκτήτες ή πιθανούς επενδυτές . Επιβεβαιώνει στην ουσία , πως τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης είναι όπως ακριβώς φαίνονται , δίνοντας έτσι μια ακόμα έξτρα εγγύηση για την ομαλή λειτουργία της .

Εντοπισμός και πρόληψη της απάτης

Η οικονομική απάτη στο χώρο των επιχειρήσεων είναι ένα σύνηθες φαινόμενο το οποίο με την μη διενέργεια αντικειμενικού και εις βάθος εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να μην αποκαλυφθεί και να συμβαίνει για μεγάλο χρονικό διάστημα και σε έντονο βαθμό . Τα αποτελέσματα μάλιστα μιας τέτοιας οικονομικής απάτης ποικίλουν , καθώς μπορεί να προκαλέσει από απώλεια εσόδων μέχρι και οριστικό κλείσιμο της επιχείρησης . Ο αντικειμενικός εσωτερικός έλεγχος μπορεί να εντοπίσει και να εμποδίσει ένα τέτοιο κίνδυνο , να αποτρέψει πιθανές ευκαιρίες για μελλοντικές οικονομικές απάτες αλλά και να προτείνει τρόπους για την ενίσχυση των συστημάτων της εταιρίας , με σκοπό την αποφυγή τους στο μέλλον.

Καλύτερος προγραμματισμός οικονομικών συναλλαγών

Ένα οργανισμός πραγματοποιεί πολλές χρηματοοικονομικές συναλλαγές κατά την λειτουργία του . Ο εσωτερικός έλεγχος , πραγματοποιεί διεξοδικό έλεγχο στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης , αναλύοντας τύπους εσοδων , εξόδων , υποχρεώσεων και περιουσιακών στοιχείων . Ο έλεγχος αυτός αν γίνει σωστά , δίνει στους ιδιοκτήτες της μια έκθεση η οποία αν αξιοποιηθεί σωστά μπορεί να αποτελέσει το πρώτο βήμα για έναν οικονομικό εξορθολογισμό και στην εξοικονόμηση χρημάτων καθώς και στην διενέργεια καλύτερου χρηματοοικονομικού σχεδιασμού για το μέλλον της επιχείρησης.

Ασφάλεια στον κυβερνοχώρο

Ο εσωτερικός έλεγχος εξετάζει και διασφαλίζει την ασφαλή παρουσία του οργανισμού στον κυβερνοχώρο . Εξετάζει, σύμφωνα με τα πρωτόκολα και την πολιτική του οργανισμού, τις ηλεκτρονικές συσκευές που είναι συνδεδεμένες στο διαδίκτυο για παράδειγμα και ψάχνει ευπάθεια και πιθανούς κινδύνους για να αποτρέψει απώλειες δεδομένων από κακόβολα λογισμικά ή κενά στα ψηφιακά δίκτυα.

1.4 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Για τους σκοπούς των ΔΠΕ, ο ακόλουθος όρος έχει τη σημασία που αποδίδεται ως κατωτέρω: Σημαντικότερα θέματα ελέγχου – Τα θέματα εκείνα, που κατά την επαγγελματική κρίση του ελεγκτή, είχαν πρωταρχική σημασία για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου. Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου επιλέγονται από θέματα που γνωστοποιούνται στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση.

1.4.1 ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Καθορισμός σημαντικότερων θεμάτων ελέγχου

9. Ο ελεγκτής πρέπει να καθορίζει, από τα θέματα που γνωστοποιούνται στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, εκείνα τα θέματα που απαίτησαν σημαντική προσοχή εκ μέρους του ελεγκτή κατά τη διενέργεια του ελέγχου. Για να γίνει αυτός ο καθορισμός, ο ελεγκτής πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τα ακόλουθα: (Αναφ: Παρ. Α9-Α18)

(α) Περιοχές υψηλότερου εκτιμώμενου κινδύνου ουσιώδους σφάλματος, ή σημαντικούς κινδύνους που εντοπίζονται σύμφωνα με το ΔΠΕ 315 (Αναθεωρημένο) 5 . (Αναφ: Παρ. Α19-Α22).

(β) Σημαντικές κρίσεις του ελεγκτή που σχετίζονται με περιοχές των οικονομικών καταστάσεων που περιλάμβαναν σημαντικές κρίσεις της διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων λογιστικών εκτιμήσεων που θεωρήθηκε ότι ενέχουν υψηλή αβεβαιότητα. (Αναφ: Παρ. Α23-Α24)

(γ) Επιπτώσεις στον έλεγχο των σημαντικών γεγονότων ή συναλλαγών που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της περιόδου. (Αναφ: Παρ. Α25-Α26)

10. Ο ελεγκτής πρέπει να καθορίσει ποια από τα θέματα που ορίστηκαν σύμφωνα με την παράγραφο 9 είχαν πρωταρχική σημασία για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και, ως εκ τούτου, είναι τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου. (Αναφ: Παρ. Α9-Α11, Α27-Α30)

Γνωστοποίηση σημαντικότερων θεμάτων ελέγχου

11. Ο ελεγκτής πρέπει να περιγράφει κάθε σημαντικότερο θέμα ελέγχου, χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο υπότιτλο, σε ξεχωριστό τμήμα της έκθεσης του ελέγχου υπό τον τίτλο «Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου», εκτός εάν ισχύουν οι περιπτώσεις των παραγράφων 14 ή 15.

Το εισαγωγικό κείμενο σε αυτό το τμήμα της έκθεσης ελέγχου θα πρέπει να δηλώνει ότι:

(α) Σημαντικότερα θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική κρίση του ελεγκτή, είχαν πρωταρχική σημασία για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων [της τρέχουσας περιόδου], και

(β) Τα θέματα αυτά αντιμετωπίστηκαν στα πλαίσια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων στο σύνολο τους, και κατά τη διαμόρφωση της γνώμης του ελεγκτή επί αυτών, και ο ελεγκτής δεν παρέχει ξεχωριστή γνώμη επί των συγκεκριμένων θεμάτων. (Αναφ: Παρ. Α31-Α33)

Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου δεν αποτελούν υποκατάστατο της έκφρασης τροποποιημένης γνώμης

12. Ο ελεγκτής δεν πρέπει να γνωστοποιεί ένα θέμα στο τμήμα «Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου» της έκθεσης του ελεγκτή όταν απαιτείται ο ελεγκτής να τροποποιήσει τη γνώμη του σύμφωνα με το ΔΠΕ 705 (Αναθεωρημένο) ως αποτέλεσμα του εν λόγω θέματος. (Αναφ: Παρ. Α5)

Περιγραφές μεμονωμένων σημαντικότερων θεμάτων ελέγχου

13. Η περιγραφή κάθε σημαντικότερου θέματος ελέγχου στο τμήμα «Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου» της έκθεσης του ελεγκτή πρέπει να περιλαμβάνει αναφορά στις σχετικές γνωστοποιήσεις, εάν υπάρχουν, στις οικονομικές καταστάσεις και θα πρέπει να αναφέρει: (Αναφ: Παρ. Α34-Α41)

(α) Γιατί το θέμα θεωρήθηκε ότι είχε πρωταρχική σημασία για τον έλεγχο, και, ως εκ τούτου, αποτέλεσε σημαντικότερο θέμα ελέγχου, και (Αναφ: Παρ. Α42-Α45)

(β) Πώς αντιμετωπίστηκε το θέμα κατά τον έλεγχο. (Αναφ: Παρ. Α46-Α51)

Περιπτώσεις στις οποίες ένα ζήτημα που θεωρήθηκε σημαντικότερο θέμα ελέγχου δεν γνωστοποιείται στην έκθεση του ελεγκτή

14. Ο ελεγκτής πρέπει να περιγράφει κάθε σημαντικότερο θέμα ελέγχου στην έκθεση του ελεγκτή εκτός εάν: (Αναφ: Παρ. Α53-Α56)

(α) Νόμος ή κανονισμός αποκλείει δημόσιες γνωστοποιήσεις επί του συγκεκριμένου θέματος ή (Αναφ: Παρ. Α52)

(β) Σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις, ο ελεγκτής αποφασίζει ότι το θέμα δεν θα πρέπει να γνωστοποιηθεί στην έκθεση του, αν εκτιμά ότι οι αρνητικές συνέπειες μιας τέτοιας γνωστοποίησης υπερτερούν από τα οφέλη της για το δημόσιο συμφέρον. Τα ανωτέρω δεν ισχύουν εάν η οντότητα έχει δημόσια ανακοινώσει πληροφορίες σχετικά με το θέμα αυτό. Αλληλεπίδραση μεταξύ περιγραφών των σημαντικότερων θεμάτων ελέγχου και άλλων στοιχείων που απαιτείται να περιλαμβάνονται στην έκθεση του ελεγκτή

15. Ένα θέμα που απαιτεί τροποποιημένη γνώμη σύμφωνα με το ΔΠΕ 705 (Αναθεωρημένο), ή μια ουσιώδης αβεβαιότητα που σχετίζεται με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να δημιουργήσουν σημαντική αμφιβολία επί της δυνατότητας της οντότητας να συνεχίσει τη δραστηριότητάς της, σύμφωνα με το ΔΠΕ 570 (Αναθεωρημένο), είναι από τη φύση τους σημαντικότερα θέματα ελέγχου.

Ωστόσο, σε τέτοιες περιστάσεις, τα θέματα αυτά δεν θα περιγράφονται στο τμήμα «Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου» της έκθεσης ελέγχου και οι απαιτήσεις των παραγράφων 13-14 δεν ισχύουν.

Αντ' αυτού, ο ελεγκτής οφείλει:

(α) Να αναφερθεί σε αυτά τα θέματα σύμφωνα με τα εφαρμοστέα ΔΠΕ, και

(β) Να περιλάβει, μέσα στο τμήμα «Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου», παραπομπή στα τμήματα «Βάση για γνώμη με επιφύλαξη» ή «Βάση για αρνητική γνώμη» ή «Ουσιώδης αβεβαιότητα αναφορικά με τη δυνατότητα της οντότητας να συνεχίσει τη δραστηριότητάς της» για τα εν λόγω θέματα. (Αναφ: Παρ. Α6-Α7)

Μορφή και περιεχόμενο του τμήματος «Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου» υπό άλλες περιστάσεις

16. Εάν ο ελεγκτής κρίνει, ανάλογα με τα γεγονότα και τις περιστάσεις της οντότητας και του ελέγχου, ότι δεν υπάρχουν σημαντικότερα θέματα ελέγχου προς γνωστοποίηση ή ότι τα μόνα σημαντικότερα θέματα ελέγχου που γνωστοποιούνται είναι εκείνα τα θέματα που αντιμετωπίζονται από την παράγραφο 15, ο ελεγκτής πρέπει να περιλάβει σχετική αναφορά στο χωριστό τμήμα της έκθεσης ελέγχου με τίτλο «Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου». (Αναφ: Παρ. Α57-Α59)

Γνωστοποίηση στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση

17. Ο ελεγκτής πρέπει να γνωστοποιεί στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση:

(α) Τα θέματα εκείνα που ο ελεγκτής έχει κρίνει ότι είναι σημαντικότερα θέματα ελέγχου, ή

(β) Ότι, κατά περίπτωση, ανάλογα με τα γεγονότα και τις περιστάσεις της οντότητας και του ελέγχου και κατά την κρίση του, δεν υπάρχουν σημαντικότερα θέματα ελέγχου προς γνωστοποίηση στην έκθεση του ελεγκτή. (Αναφ: Παρ. Α60-Α63)

1.4.2 ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

18. Ο ελεγκτής πρέπει να περιλαμβάνει στη τεκμηρίωση ελέγχου : (Αναφ: Παρ. Α64)

(α) Τα θέματα που απαιτήσαν σημαντική προσοχή εκ μέρους του ελεγκτή σύμφωνα με την παράγραφο 9, και το σκεπτικό για την κρίση του ελεγκτή ως προς το εάν και κατά πόσο κάθε ένα από αυτά τα θέματα είναι σημαντικότερο θέμα ελέγχου, σύμφωνα με την παράγραφο 10.

(β) Κατά περίπτωση, το σκεπτικό για την κρίση του ελεγκτή ότι δεν υπάρχουν σημαντικότερα θέματα ελέγχου προς γνωστοποίηση στην έκθεση του ελεγκτή ή ότι τα μόνα σημαντικότερα θέματα ελέγχου προς γνωστοποίηση είναι εκείνα τα θέματα που αντιμετωπίζονται από την παράγραφο 15, και

(γ) Κατά περίπτωση, το σκεπτικό για την απόφαση του ελεγκτή να μη γνωστοποιήσει στην έκθεση του ένα θέμα που ορίστηκε ως σημαντικότερο θέμα ελέγχου.

1.5 ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι σχέσεις μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών δεν είναι τελείως ξεκαθαρισμένες, αν και οι δύο έχουν τη φροντίδα της ακρίβειας της γενικής λογιστικής.

Ο εξωτερικός ελεγκτής ενδιαφέρεται για τα αποτελέσματα όλης της χρονιάς, ενώ ο εσωτερικός εξετάζει τα ενδιάμεσα αποτελέσματα που αναφέρονται στη τρέχουσα διαχείριση. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο είναι κοινά και για τους δύο, αλλά τα αποτελέσματα έχουν διαφορετική ερμηνεία.

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο εξωτερικός ελεγκτής έχει προσληφθεί από τους μετόχους της εταιρείας για να ελέγξει την κανονικότητα των αποτελεσμάτων της επιχείρησης, ενώ οι εσωτερικοί συμμετέχουν στις λύσεις που δίδονται μέσα στην επιχείρηση για τη μεγιστοποίηση του κέρδους της.

Επίσης πρέπει να αναφερθεί, ότι για να προστατευτεί μια επιχείρηση από τις καταχρήσεις απαιτούνται:

- Ισχυρός εσωτερικός έλεγχος,
- Κανονικοί έλεγχοι από ανεξάρτητους ορκωτούς λογιστές,
- Ασφαλιστικές δικλείδες έναντι καταχρήσεων που θα προστατεύουν την επιχείρηση μέχρι ενός ορισμένου ποσού από ζημιές οφειλόμενες στην απιστία υπαλλήλων

Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου είναι το σύνολο των εσωτερικών ελεγκτικών μηχανισμών (δικλείδες ασφαλείας) και διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνων, του εσωτερικού ελέγχου και της κανονιστικής συμμόρφωσης, που καλύπτει σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα της Εταιρείας και συντελεί στην ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία της.

Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου υιοθετεί τον παρακάτω ορισμό που προέρχεται από το Διεθνές Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (The Institute of Internal Auditors) και είναι παγκοσμίως αποδεκτός: «Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μία ανεξάρτητη και αντικειμενική διασφαλιστική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού.

Βοηθά τον οργανισμό να επιτύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του, υιοθετώντας μία συστηματική, επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης.

Οι εξωτερικοί ελεγκτές στην ελληνική πραγματικότητα, κατά την εξέταση της ορθότητας των οικονομικών εκθέσεων της επιχείρησης, βασίζονται στην αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Μέσω του εσωτερικού ελέγχου επιτυγχάνεται η πρόληψη σφαλμάτων κατά την ελεγκτική διαδικασία και τους ελέγχους τεκμηρίωσης, καθώς και η επαλήθευση των ποσών των οικονομικών εκθέσεων. Ο βαθμός ισχυροποίησης του εσωτερικού ελέγχου καθορίζει και την έκταση των ελέγχων τεκμηρίωσης.

1.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ - ΣΤΑΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι δραστηριότητες της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου διεξάγονται με βάση τον Κώδικα Δεοντολογίας και τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου.

1. Ετοιμασία και Έγκριση Προγράμματος Εργασιών Ελέγχου:

Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου καταρτίζει ένα μονοετές, διετές ή τριετές πρόγραμμα εργασιών ελέγχου, βασισμένο σε μια κατάλληλη μέθοδο αξιολόγησης κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε κινδύνων ή ανησυχιών που αναγνωρίζονται από τα Ανώτερα Διοικητικά / Εκτελεστικά Όργανα του Πανεπιστημίου ή την Επιτροπή Ελέγχου. Το Πρόγραμμα Εργασιών Ελέγχου υποβάλλεται για έγκριση στην Επιτροπή Ελέγχου, στην αρχή του έτους και αναθεωρείται σε οποιοδήποτε στάδιο κατά τη διάρκεια του έτους, όταν κριθεί αναγκαίο.

2. Στάδια Ελέγχου:

Εναρκτήρια συνάντηση

Οι εργασίες ελέγχου αρχίζουν με μian εναρκτήρια συνάντηση, για συζήτηση μεταξύ Λειτουργών της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου και Λειτουργών του ελεγχόμενου Τμήματος / Υπηρεσίας, του σκοπού και στόχου του ελέγχου. Οι εργασίες ελέγχου μπορεί να αρχίσουν χωρίς καμία ειδοποίηση ή συνάντηση, αν κριθεί ότι ο αιφνίδιος έλεγχος διασφαλίζει καλύτερα την επιτυχία των στόχων του ελέγχου.

Διεξαγωγή εργασιών ελέγχου

Εφόσον κάθε έλεγχος είναι μοναδικός, οι διαδικασίες διεξαγωγής ελέγχου μπορεί να διαφέρουν. Σ' έναν τυπικό έλεγχο, οι Λειτουργοί της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, που σχεδιάστηκαν και υιοθετήθηκαν σε ένα Τμήμα / Υπηρεσία και ελέγχουν τη συμβατότητα των διαδικασιών που εφαρμόζονται, με τα συστήματα αυτά.

Τελική συνάντηση

Με την ολοκλήρωση των εργασιών ελέγχου επισημαίνονται όλα τα θέματα/ζητήματα τα οποία χρήζουν ενημέρωσης ή/και περαιτέρω διευκρινίσεων από τους ενδιαφερόμενους.

Στην τελική διευκρινιστική συνάντηση με τους ενδιαφερόμενους Λειτουργούς των Υπηρεσιών/Τμημάτων, γίνεται παρουσίαση των θεμάτων/ζητημάτων, διαπιστώσεων και εισηγήσεων και προσδιορίζονται οι τελικές απόψεις και εισηγήσεις.

Ετοιμασία και αποστολή Έκθεσης Ελέγχου για σχόλια / απόψεις / εισηγήσεις

Ο Εσωτερικός Ελεγκτής αποστέλλει, μέσω του Πρύτανη, την τελική του Έκθεση στους ενδιαφερόμενους, για τυχόν σχόλια / απόψεις / εισηγήσεις.

Η τελική Έκθεση Ελέγχου περιλαμβάνει:

- Περίληψη (executive summary) με τα σημαντικότερα συμπεράσματα και εισηγήσεις.
- Λεπτομερή Έκθεση με τις παρατηρήσεις, διαπιστώσεις, συμπεράσματα και εισηγήσεις.
- Τυχόν άλλα στοιχεία / αναφορές / έγγραφα κριθούν αναγκαία.

Τα σχόλια / απόψεις / εισηγήσεις των ενδιαφερομένων, υποβάλλονται στον Εσωτερικό Ελεγκτή, εντός 15 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της τελικής Έκθεσης. Η μη λήψη απάντησης, εντός του πιο πάνω χρονικού πλαισίου, θα ερμηνεύεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν έχουν οποιαδήποτε σχόλια/απόψεις ή εισηγήσεις και ότι συμφωνούν με το περιεχόμενο, τα συμπεράσματα και τις εισηγήσεις της Έκθεσης.

Η τελική Έκθεση του Εσωτερικού Ελεγκτή, μαζί με τις απόψεις/σχόλια/εισηγήσεις των ενδιαφερομένων, υποβάλλονται στην Επιτροπή Ελέγχου, για μελέτη και υποβολή εισηγήσεων στο Συμβούλιο.

3. Μελέτη Έκθεσης από την Επιτροπή Ελέγχου:

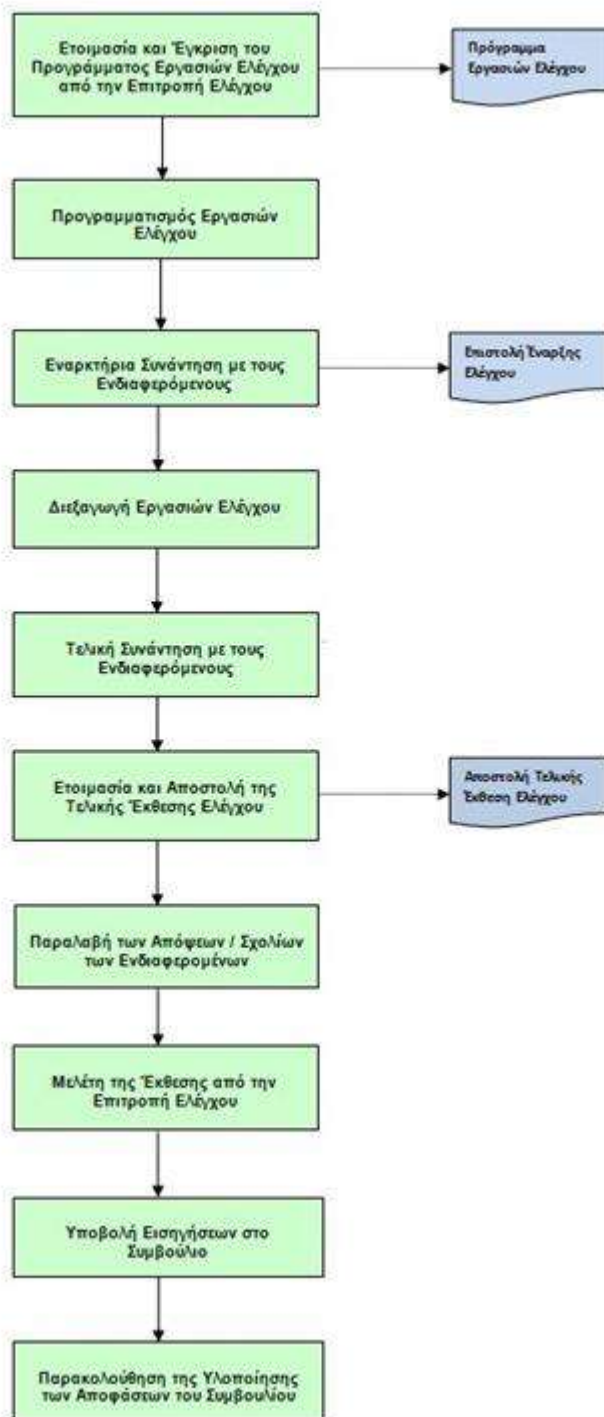
Η Επιτροπή Ελέγχου μελετά την Έκθεση Ελέγχου και τα σχετικά σχόλια/απόψεις των ενδιαφερομένων και υποβάλλει τις εισηγήσεις της στο Συμβούλιο του Πανεπιστημίου, για λήψη απόφασης.

Οι Εκθέσεις του Εσωτερικού Ελεγκτή δεν συζητούνται σε άλλο Σώμα/Επιτροπή πριν τύχουν μελέτης από την Επιτροπή Ελέγχου.

4. Παρακολούθηση Υλοποίησης των Αποφάσεων (Follow Up):

Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου παρακολουθεί την υλοποίηση των αποφάσεων του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου και ενημερώνει ανάλογα την Επιτροπή Ελέγχου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

1.7 ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Τα οφέλη που απολαμβάνει μια επιχείρηση από τον εξωτερικό έλεγχο είναι πολλά και αυτά είναι κυρίως τα εξής:

1. Εξασφαλίζεται η συνεχής βελτίωση του λογιστικού της συστήματος,
2. Βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου της, καθώς αξιολογείται από ανεξάρτητο ελεγκτή,
3. Αποκτούν νομιμότητα οι λογιστικές της καταστάσεις,
4. Αυξάνεται η εγκυρότητα και η πληρότητα των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων όταν συνοδεύονται από το πιστοποιητικό ελέγχου,
5. Διευκολύνεται η εκ μέρους της άντληση κεφαλαίων αφού ο σωστά πληροφορημένος επενδυτής αντιμετωπίζει μικρότερο κίνδυνο,
6. Διευκολύνεται η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου των βιβλίων της επειδή ο εφοριακός-ελεγκτής περιορίζει την έκταση και τον χρόνο του ελέγχου του, όταν γνωρίζει ότι έχει προηγηθεί ο εξωτερικός ελεγκτής,
7. Ενισχύεται ή αποδυναμώνεται η θέση των οικονομικών στελεχών της έναντι των μετόχων ανάλογα με τα πορίσματα του ελέγχου.
8. Όπως ορίζεται από το άρθρο 14 του Π.Δ. 226/1992 το πιστοποιητικό του ορκωτού λογιστή μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε από τις φορολογικές αρχές περί του φορολογητέου εισοδήματος της επιχείρησης, είτε από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς και να μην επανελεχθεί η επιχείρηση όσον αφορά τις αποδοχές του προσωπικού της.

Απ' την άλλη πλευρά τα μειονεκτήματα του ελέγχου εστιάζονται κυρίως σε δύο σημεία:

- 1) Η αμοιβή του ορκωτού λογιστή θεωρείται ακριβή και
- β) Ο έλεγχος προϋποθέτει την συμμετοχή της διοίκησης και του προσωπικού της ελεγχόμενης εταιρίας ώστε να δοθούν οι απαραίτητες για τον έλεγχο πληροφορίες.

1.8 ΣΤΑΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο έλεγχος είναι μια ιδιαίτερα πρακτική εργασία και διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος της ελεγχόμενης επιχείρησης.

Ωστόσο κάποια γενικά στάδια ελέγχου είναι κοινά για όλες τις επιχειρήσεις. Αυτά είναι τα εξής:

1. Σχεδιασμός και προγραμματισμός του ελέγχου,
2. Εκτίμηση του λογιστικού συστήματος και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου – Εκτίμηση γενικών κινδύνων,
3. Έλεγχος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου,
4. Έλεγχος τεκμηρίωσης των συναλλαγών και των υπολοίπων λογαριασμών (περιορισμένος ή εκτεταμένος ανάλογα με τα αποτελέσματα του ελέγχου του συστήματος εσωτερικού ελέγχου),
5. Έλεγχος των οικονομικών λογιστικών καταστάσεων
6. Διαμόρφωση και έκφραση γνώμης για την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων – δημιουργία πιστοποιητικού ορκωτού λογιστή.

1.9 ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων της επιχειρήσεως και εφόσον ο ορκωτός λογιστής κρίνει ότι το αποδεικτικό υλικό είναι επαρκές, τότε αυτός συντάσσει το Πιστοποιητικό ελέγχου, στο οποίο εκφράζεται η γνώμη του για την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.

Το Πιστοποιητικό Ελέγχου απευθύνεται στους μετόχους της επιχειρήσεως και υποβάλλεται, σύμφωνα με το άρθρο 37 του νόμου 2190, στην τακτική γενική συνέλευση των μετόχων και στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Δημοσιεύεται με τις λογιστικές καταστάσεις τέλους χρήσης και αντίγραφο της έκθεσης πρέπει να υποβάλλεται στο Εποπτικό Συμβούλιο του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών.

Το Πιστοποιητικό αυτό περιλαμβάνει δύο σκέλη. Στο πρώτο σκέλος αναφέρεται η φύση και η έκταση του ελέγχου και στο δεύτερο σκέλος η γνώμη του ελεγκτή¹⁵.

A. Σκέλος α' Πιστοποιητικού Ελέγχου (φύση και η έκταση ελέγχου)

Στο πρώτο σκέλος του Πιστοποιητικού Ελέγχου αναφέρεται τι ελέγχθηκε και πώς ελέγχθηκε. Αναλυτικότερα αναφέρονται:

- Η πλήρης επωνυμία της ελεγχόμενης επιχειρήσεως και η εταιρική χρήση των Οικονομικών Καταστάσεων.
- Οι διατάξεις της νομοθεσίας, βάσει των οποίων έγινε ο έλεγχος των Οικονομικών Καταστάσεων (άρθρο 37 του Ν. 2190/1920 και τα ελεγκτικά πρότυπα του ΣΟΕΛ). Αυτό σημαίνει ότι ο ελεγκτής έχει τα απαραίτητα προσόντα για τον έλεγχο και την ανεξαρτησία, έχει ακολουθήσει τις καθιερωμένες ελεγκτικές διαδικασίες και έχει συγκεντρώσει το αποδεικτικό υλικό που απαιτείται για την πλήρη τεκμηρίωση της γνώμης του.
- Εάν ο ελεγκτής έλαβε γνώση πλήρους λογιστικού απολογισμού των υποκαταστημάτων της επιχειρήσεως, εφόσον υπάρχουν τέτοια (η αναφορά αυτή έχει

την έννοια ότι είχε την ευχέρεια και δυνατότητα, χωρίς καμία παρεμπόδιση, να εφαρμόσει τις ελεγκτικές διαδικασίες που κρίνει απαραίτητες).

- Εάν τέθηκαν στη διάθεση του ελεγκτού τα βιβλία και στοιχεία της Επιχειρήσεως και δόθηκαν οι αναγκαίες για τον έλεγχο πληροφορίες και επεξηγήσεις .
- Εάν στα βιβλία της Εταιρίας έχει τηρηθεί κανονικά ο λογαριασμός κόστους παραγωγής (δηλαδή δεν υπάρχει κάποια σημαντική παρέκκλιση από τις αρχές λογισμού του κόστους, όπως αυτές καθορίζονται από το Ε.Γ.Λ.Σ.)
- Εάν τροποποιήθηκε η μέθοδος απογραφής σε σχέση με την προηγούμενη χρήση (μεταβολή στον τρόπο αποτιμήσεως και λογιστικής αντιμετώπισης στοιχείων του Ισολογισμού).
- Εάν εφαρμόσθηκε ορθά το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ή κλαδικό). Αυτό σημαίνει ότι ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος μόνο για τον έλεγχο των λογιστικών καταστάσεων, όχι για την κατάρτισή τους. Επίσης δηλώνει ότι ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος μόνο για τον έλεγχο της παρούσας χρήσης.
- Εάν επαληθεύθηκαν οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Προσάρτημα και στην έκθεση Διαχειρίσεως του Δ.Σ. (άρθρο 43α παραγ. 1 και 3 Ν. 2190/1920).

Β. Σκέλος β' Πιστοποιητικού Ελέγχου (γνώμη ελεγκτή)

Στο δεύτερο σκέλος του Πιστοποιητικού Ελέγχου διατυπώνονται οι τυχόν παρατηρήσεις που έχουν προκύψει από τον έλεγχο, καθώς και η γνώμη του Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν ή όχι την περιουσιακή διάρθρωση, τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα της επιχειρήσεως, σύμφωνα με τις γενικά παραδεγμένες λογιστικές αρχές, που εφαρμόζονται κατά πάγιο τρόπο.

Γνώμη Ελεγκτή – Είδη Αυτής

Η γνώμη του ελέγχου μπορεί να είναι:

A. Ανεπιφύλακτη γνώμη

Εάν από τον έλεγχο δεν έχει προκύψει καμία παρατήρηση Πιστοποιητικού, ο Ορκωτός Ελεγκτής – Λογιστής εκφράζει τη γνώμη του, χωρίς καμία επιφύλαξη. Είναι η πιο επιθυμητή γνώμη από την πλευρά της εταιρείας.

B. Γνώμη με επιφύλαξη

Η γνώμη αυτή προσφέρει τα οφέλη της ανεπιφύλακτης γνώμης αλλά σε σημαντικά μικρότερο βαθμό. Και αυτό γιατί ο ελεγκτής δεν αμφισβητεί την αξιοπιστία των λογιστικών καταστάσεων σε γενικές γραμμές, αλλά εκφράζει επιφυλάξεις για την καθολικότητά της. Η διατύπωση του πορίσματος με επιφύλαξη γίνεται ως εξής: «Κατά τη γνώμη μας, αφού ληφθεί υπόψη η παραπάνω παρατήρησή μας Νο.....»

Γ. Αντίθετη γνώμη

Αντίθετη γνώμη εκφράζεται όταν :

1. Η κατάρτιση των λογιστικών καταστάσεων δεν είναι σύμφωνη με το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο.
2. Το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου παρουσιάζει ουσιώδεις ελλείψεις, είναι χαλαρό ή επαρκές.
3. Το λειτουργικό σύστημα λειτουργεί αναποτελεσματικά. Η διατύπωση της αντίθετης γνώμης γίνεται ως εξής: «Κατά τη γνώμη μας, λόγω της σοβαρής επίδρασης του θέματος που αναφέρουμε στην παραπάνω παρατήρησή μας Νο....., οι ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις δεν απεικονίζουν την περιουσιακή διάρθρωση και τη χρηματοοικονομική θέση («οικονομική κατάσταση») της εταιρίας κατά την ....., καθώς και τα αποτελέσματα της χρήσεως που έληξε αυτή την ημερομηνία».

Δ. Πόρισμα με αδυναμία έκφρασης γνώμης

Εάν το Πιστοποιητικό Ελέγχου περιέχει παρατήρηση, εξαιτίας της οποίας δημιουργείται στον Ορκωτό Ελεγκτή – Λογιστή αβεβαιότητα ως προς τη συνολική εικόνα των πιστοποιούμενων οικονομικών καταστάσεων, τότε το πόρισμα του ελέγχου διατυπώνεται ως εξής: «Λόγω της σοβαρότητας του θέματος που αναφέρουμε στην παραπάνω παρατήρηση Νο..... αδυνατούμε να εκφέρουμε γνώμη για τις ανωτέρω οικονομικές καταστάσεις».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

2.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΤΡΑΠΕΖΑ

Πριν γίνει αναφορά στο τραπεζικό σύστημα, θα πρέπει να γίνει σαφές πρώτα, τι σημαίνει και τι εννοεί κάποιος όταν λέει “τράπεζα”. Ο επίσημος ορισμός λοιπόν της τράπεζας, είναι ο εξής:

Τράπεζα ονομάζεται μία επιχείρηση, η οποία ασχολείται με χρηματικές και πιστωτικές συναλλαγές. Ανάλογα με το είδος της μπορεί να δέχεται καταθέσεις, να χορηγεί δάνεια, να φυλάσσει και να διαχειρίζεται αξιόγραφα, να αναλαμβάνει την πληρωμή για λογαριασμό του πελάτη.

Η κερδοφορία της τράπεζας βασίζεται στην λεγόμενη "ψαλίδα", δηλαδή τη διαφορά ανάμεσα στο επιτόκιο δανεισμού και στο επιτόκιο καταθέσεων. Έτσι αν για παράδειγμα μία τράπεζα χορηγεί ένα δάνειο με επιτόκιο 9% και δέχεται κατάθεση με ετήσιο επιτόκιο 2% η διαφορά αυτή (7%) αποτελεί την ψαλίδα που οδηγεί στα κέρδη της τράπεζας. Βέβαια οι τράπεζες αποκομίζουν και από αλλού χρήματα όπως από προμήθειες ή από συμμετοχές και επενδύσεις. Ωστόσο η κύρια λειτουργία της έγκειται στον δανεισμό (χορηγήσεις και καταθέσεις).

2.1.1 ΠΩΣ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι τράπεζες φαίνεται να υπάρχουν πριν ακόμα δημιουργηθεί η έννοια του χρήματος. Δάνεια σε αγαθά, όπως σιτάρι, κριθάρι κ.ο.κ. υπήρχαν πάντοτε και δινόταν κατά κόρον, μέχρι που δημιουργήθηκε το χρήμα με τη μορφή νομισμάτων. Τα πολύτιμα νομίσματα χρειάζονταν ένα ασφαλές μέρος να αποθηκεύονται και τα σπίτια των αρχαίων δεν διέθεταν θωρακισμένα θησαυροφυλάκια. Γιαυτό το λόγο, οι πολίτες που είχαν περιουσίες, τις αποθήκευαν στους ναούς, καθώς η συνεχή παρουσία ανθρώπων αλλά και η φύση του κτίσματος αυτού, θεωρούταν πως ήταν αρκετή για την ασφάλεια των νομισμάτων.

Λαοί της Μεσοποταμίας, Έλληνες και Ρωμαίοι μετέπειτα, με αυτό το τρόπο, μετατρέψανε τους ιερούς ναούς σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με δάνεια να δίνονται και να τα διαχειρίζονται οι ιερείς και κρατικοί λειτουργοί. Δεν αποτελεί έκπληξη με βάση αυτά, ότι οι ιεροί ναοί, εκείνα τα χρόνια, ήταν ο νούμερο ένα στόχος λεηλασίας. Η ευκολότερη αποθήκευση και συσσώρευση νομισμάτων, από ότι ζώα ή αγαθά όπως σιτάρι, κριθάρι κ.τ.λ.π. διευκόλυνε το έργο αυτό των ναών, οι οποίοι άρχισαν να δανείζουν πλέον μόνο μεγάλα χρηματικά ποσά, καθώς οι πιο εύποροι ξεκίνησαν να δανείζουν στους φτωχότερους τα περίσσια νομίσματα τους, θέτοντας τους δικούς τους όρους.

2.1.2 Η ΠΡΩΤΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η πρώτη τράπεζα έρχεται επίσημα από την Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, η οποία παίρνει τη δραστηριότητα της διαχείρισης των νομισμάτων και της δανειοδότησης στους πολίτες από τους ναούς, δημιουργώντας εγκαταστάσεις κτηρίων, ειδικά για αυτό το σκοπό. Σαφώς, η ύπαρξη των τοκογλύφων δεν έπαψε να υπάρχει, αλλά πλέον το εμπόριο και οι κρατικές δαπάνες, συναναστρεφόντουσαν οικονομικά με τη τράπεζα. Μάλιστα, η πρώτη κατάσχεση γης λόγω αδυναμίας πληρωμής οφειλής, έγινε στην εποχή του Ιούλιου Καίσαρα, κάτι που αποτέλεσε τεράστιο βήμα στην αλλαγή της σχέσης τράπεζας και οφειλέτη, μιας και μέχρι τότε το χρέος πήγαινε στους απογόνους μέχρι να πληρωθεί ή να μην υπάρχει πλέον συγγενής για να περάσει σε αυτόν. Έτσι, οι πλούσιοι της εποχής σταμάτησαν να διαφεύγουν των οικονομικών υποχρεώσεων τους.

2.2 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.2.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ορισμός : Τραπεζικό σύστημα είναι ένα «δίκτυο εμπορικών, αποταμιευτικών, καθώς και άλλων εξειδικευμένων τραπεζών που παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της αποδοχής καταθέσεων, της παροχής δανείων και πιστώσεων, της μεταβίβασης χρημάτων και προσφοράς επενδυτικών διευκολύνσεων».1 Ορισμός με απλά λόγια Σήμερα όλοι γνωρίζουμε τι είναι οι τράπεζες, μιας και σίγουρα θα έχει τύχει να κάνουμε μια συναλλαγή με κάποια από

αυτές. Επίσημα, ως τράπεζα ορίζεται το ίδρυμα εκείνο του οποίου δραστηριότητα είναι², 17: να συγκεντρώνει χρήματα με το να δέχεται καταθέσεις από το κοινό και έπειτα να χρησιμοποιεί τα χρήματα αυτά για να χορηγεί δάνεια σε ιδιώτες και εταιρίες. Σε μία οικονομία τράπεζες υπάρχουν συνήθως πολλές και πολλών ειδών μάλιστα, όπως εμπορικές, συνεταιριστικές, επενδυτικές, η κεντρική τράπεζα κ.α.. Το σύνολο των τραπεζών αυτών μιας οικονομίας, αποτελεί το Τραπεζικό της Σύστημα.

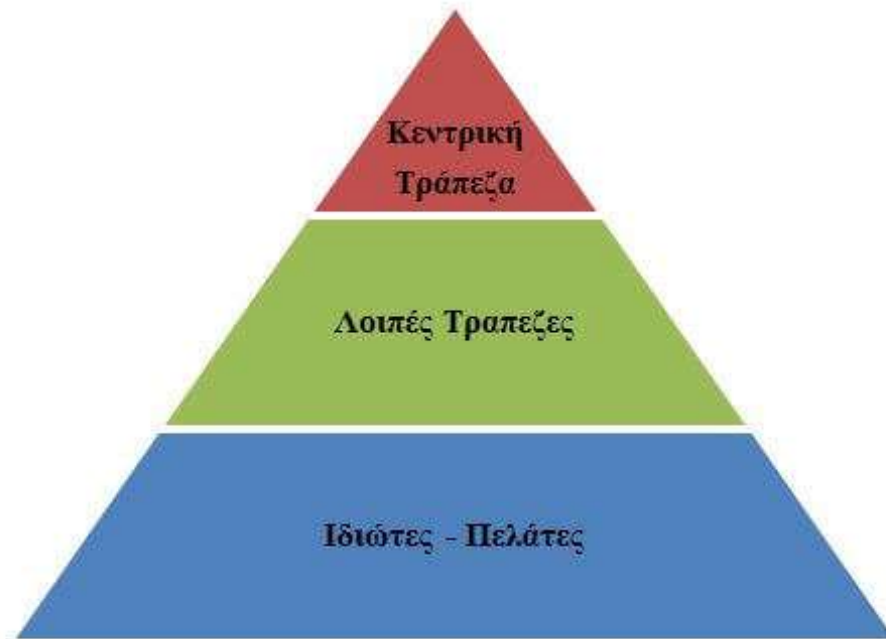
Επίσης μπορεί να εξηγηθεί και με πιο απλά λόγια, μέσα από τον ορισμό που βρίσκεται στο *daily economics*:

«Τραπεζικό σύστημα είναι ένα «δίκτυο εμπορικών, αποταμιευτικών, καθώς και άλλων εξειδικευμένων τραπεζών που παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της αποδοχής καταθέσεων, της παροχής δανείων και πιστώσεων, της μεταβίβασης χρημάτων και προσφοράς επενδυτικών διευκολύνσεων».

Ουσιαστικά, η τράπεζα είναι εκείνο το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που συγκεντρώνει χρήματα μέσω των καταθέσεων των πελατών της και έπειτα τα ίδια χρήματα τα διαθέτει για δανειοδοτήσεις σε ιδιώτες και εταιρίες. Σε μια οικονομία, τα είδη των τραπεζών της ποικίλουν, μπορεί να είναι συνεταιριστικές, επενδυτικές κ.ο.κ. . Όλα αυτά τα είδη των τραπεζών μαζί, αποτελούν το τραπεζικό της σύστημα.

2.2.2 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στα πλαίσια λειτουργίας ενός κράτους, το τραπεζικό του σύστημα είναι δομημένο και λειτουργεί σύμφωνα με το πυραμιδοειδές μοντέλο. Το μοντέλο αυτό είναι χωρισμένο σε 3 κατηγορίες ξεκινώντας από τη Κεντρική Τράπεζα του εκάστοτε κράτους, στο δεύτερο επίπεδο βρίσκονται οι υπόλοιπες τράπεζες και στο τρίτο επίπεδο βρίσκονται οι ιδιώτες-πελάτες, ουσιαστικά οι χρήστες του τραπεζικού συστήματος.

1ο Επίπεδο: Κεντρική Τράπεζα

Η Κεντρική Τράπεζα ασκεί τον έλεγχο των τραπεζών και η χάραξη της νομισματικής πολιτικής είναι δική της αρμοδιότητα. Επίσης, είναι υπεύθυνη συνήθως και για την έκδοση χαρτονομισμάτων.

2ο Επίπεδο: Υπόλοιπες Τράπεζες

Εδώ κατατάσσονται οι εμπορικές τράπεζες (Alpha Bank, Eurobank κτλπ) αλλά και οι Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί (Αγροτικές Τράπεζες, Επενδυτικές κτλπ). Οι διαφόρων ειδών αυτές τράπεζες συναλλάσσονται απευθείας με το κοινό (επιχειρήσεις, αποταμιευτές κ.α.) αλλά και με την κεντρική τράπεζα.⁴

3ο Επίπεδο: Ιδιώτες-Πελάτες

Εδώ βρίσκονται οι χρήστες ουσιαστικά, του τραπεζικού συστήματος (ιδιώτες-εταιρίες)

2.2.3 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η παγκοσμιοποίηση της τραπεζικής αγοράς, του εμπορίου, της μετακίνησης ανθρώπων, επιχειρήσεων και κεφαλαίων αλλά και η δυνατότητα που παρέχει πλέον η τεχνολογία, όσον αφορά την επικοινωνία, έχει δώσει στους Έλληνες πολίτες τη δυνατότητα να επιλέξουν να συναλλάσσονται μέσα από ένα πλήθος τραπεζικών οργανισμών, είτε με έδρα την Ελλάδα, είτε συνεργαζόμενων τραπεζών στον εξωτερικό. Παραδείγματα ελληνικών τραπεζών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό μέσω θυγατρικών ή έχοντας υποκατάστημα είναι :

Ελληνική Τράπεζα	Θυγατρική/Υποκατ άστημα	Επώνυμο Θυγατρικής/ Υποκαταστήματος στο εξωτερικό	Χώρα
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	ΘΥΓΑΤΡΙΚΗ	ALPHA BANK ALBANIA	Αλβανία
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK Α.Ε.	ΘΥΓΑΤΡΙΚΗ	EUROBANK BULGARIA A.D.	Βουλγαρία
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	ΘΥΓΑΤΡΙΚΗ	NBG CYPRUS BRANCH	Κύπρος
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ	PIRAEUS BANK GERMANY- FRANKFURT BRANCH	Γερμανία

Με βάση το πυραμιδοειδές μοντέλο λειτουργίας των τραπεζών σε γενικό πλαίσιο, αναπτύσσεται και το ελληνικό μοντέλο λειτουργίας των τραπεζών. Στο παρακάτω διάγραμμα, φαίνεται η Τράπεζα της Ελλάδος στο πρώτο επίπεδο και οι υπόλοιπες τράπεζες στο δεύτερο επίπεδο. Επίσης εδώ, διακρίνεται και ο διαχωρισμός των τραπεζών σε υποκατηγορίες:

2.2.4 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το τραπεζικό σύστημα είναι η καρδιά του χρηματοπιστωτικού συστήματος μια χώρας. Με τον όρο “χρηματοπιστωτικό” ένα οικονομικό σύστημα, στηριγμένο στο χρηματικό αντίκρισμα και την βαθμολόγηση της εμπιστοσύνης της διαθεσιμότητας των φυσικών και άυλων πόρων, που χρησιμοποιεί τη διαμεσολάβηση στην ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών στις αγορές με σκοπό την ελάττωση του κόστους των ατελειών που εμφανίζονται κατά τις συναλλαγές. Κύριο ρόλο στο σύστημα αυτό παίζουν οι διαμεσολαβητές οι οποίοι, πρώτον, συγκεντρώνουν την πληροφορία εμπιστοσύνης των συναλλασσόμενων και, δεύτερον, διεκπεραιώνουν τις συμφωνίες των συναλλαγών. Σκοπός του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι η βελτίωση της κατανομής των πόρων στο χώρο και το χρόνο μέσα σε ένα αβέβαιο περιβάλλον συναλλαγών.

Οι τράπεζες ως πιστωτικά ιδρύματα, είναι το σημαντικότερο μέρος του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς η ομαλή λειτουργία τους συνεπάγεται με ομαλή λειτουργία του συστήματος και κατ’ επέκταση με ομαλή λειτουργία της οικονομίας της χώρας.

Η βασική συνεισφορά των τραπεζών είναι η μείωση της ασύμμετρης πληροφόρησης στην οικονομία. Η “ασύμμετρη πληροφόρηση” είναι η αποκλειστική πληροφόρηση που κατέχουν ορισμένοι επενδυτές και αφορά τις αγορές συναλλάγματος, χρεογράφων και εμπορευμάτων, τις χρηματαγορές ή την οικονομική πορεία και τα πλάνα μιας επιχείρησης, χωρίς αυτή να είναι διαθέσιμη στο υπόλοιπο επενδυτικό κοινό.

Για

παράδειγμα:

Ένας πωλητής αυτοκινήτων γνωρίζει πολύ καλύτερα την πραγματική αξία και την κατάσταση ενός μεταχειρισμένου αυτοκινήτου που πουλάει, έναντι ενός υποψήφιου αγοραστή.

Αυτό ονομάζεται ασύμμετρη πληροφόρηση

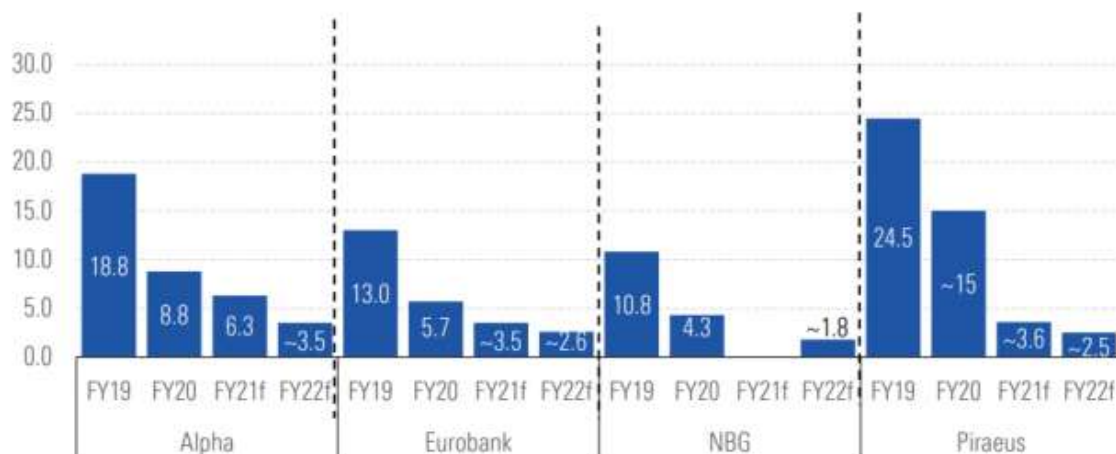
2.2.5 ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 2021

Το έτος 2021 έφερε και καλά νέα στο τραπεζικό κλάδο, βέβαια υπάρχουν ακόμη αρκετές προκλήσεις αλλά πλέον οι προοπτικές του κλάδου είναι καλύτερες, σύμφωνα με τον οίκο DBRS.

Όπως τονίζει στην έκθεσή του οι πρόσφατες επιτυχημένες εκδόσεις ομολόγων μπορούν να βοηθήσουν ώστε να αντιμετωπιστεί ο «βραχνάς» της δημιουργίας νέων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, προερχόμενων από την κρίση που δημιουργεί η πανδημία, αλλά ταυτόχρονα το ελληνικό τραπεζικό σύστημα μπορεί να «υποστεί» και αποδυνάμωση της ποιότητας του ενεργητικού του, ακριβώς εξαιτίας αυτών των νέων «κόκκινων» δανείων. Επιπρόσθετα οι στόχοι που έχουν τεθεί εκ των τεσσάρων συστημικών τραπεζών για τη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων θα εξαρτηθεί τόσο από την πορεία της ανάκαμψης όσο και από τις κινήσεις των επενδυτών.

Ο οίκος τονίζει ότι οι τέσσερις τράπεζες κατόρθωσαν να μειώσουν τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα κατά 50% σε ετήσια βάση, η προ φόρμα αξία των οποίων διαμορφώθηκε στα 33,8 δισ. ευρώ στα τέλη Δεκεμβρίου 2020. Ακολούθησαν ανακοινώσεις για εφαρμογή προγραμμάτων περαιτέρω μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, συνολικής αξίας 20 δισ., με απώτερο στόχο το % ποσοστό τους να καταστεί μονοψήφιο.

Exhibit 1 Actual and Forecasted NPE Stock Evolution (EUR billion)

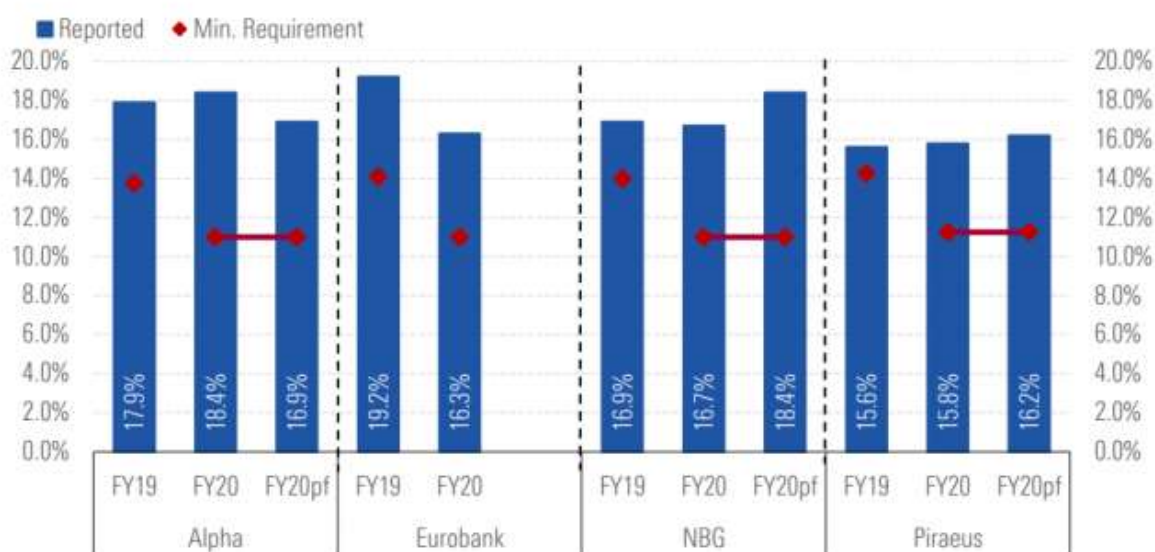

Source: DBRS Morningstar, Company Documents. Note: The figures for Alpha and NBG refer to domestic data and for Eurobank, Piraeus to consolidated group data. FY20 figures for Alpha, NBG and Piraeus on a pro-forma basis for Galaxy, Frontier, and Phoenix/Vega, respectively.

Ένας ακόμη σημείο υπέρ των ελληνικών τραπεζών είναι το γεγονός ότι έχουν φροντίσει να βελτιώσουν την κεφαλαιακή τους βάση, κάτι το οποίο θα αποτελέσει παράγοντα που θα τις βοηθήσει να «απορροφήσουν» την νέα γενιά Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων. Οι περισσότερες τράπεζες έχουν, ήδη, ανακοινώσει τόσο πωλήσεις «πακέτων» μη εξυπηρετούμενων δανείων, έχουν «βγει» με επιτυχία στις αγορές, ενώ όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της Εθνικής Τράπεζας έχουν προχωρήσει στην πώληση θυγατρικών.

Η πορεία των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών στο διάγραμμα:

Exhibit 2 Minimum Requirement vs. Reported Overall Capital Ratio Evolution

Source: DBRS Morningstar, Company Documents. Note: Pro-forma (pf) figures incorporate for Alpha the impact of Galaxy and the Tier 2 issuance in March 2021, for NBG the impact of Frontier and the sale of Ethniki Insurance and for Piraeus the impact of Phoenix and Vega NPE transactions only, along with the impact of the c. EUR 1.0 billion non-dilutive capital actions, but exclude the planned capital raise of EUR 1.0 billion and a potential AT1 issuance of circa of EUR 0.6 billion, which are estimated to contribute c. 2.4% and 1.4%, respectively.

Όπως είναι φυσικό δεν είναι όλα ρόδινα για τις ελληνικές τράπεζες, οι οποίες έχουν να αντιμετωπίσουν αρκετές προκλήσεις στο μέλλον. Μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων πώλησης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, δηλαδή το Galaxy της Alpha Bank, το Frontier της Εθνικής Τράπεζας και το Phoenix/Vega της Τράπεζας Πειραιώς θα επιτευχθεί ο στόχος για χαμηλότερα επίπεδα χρεώσεων απομείωσης από συνεχιζόμενες δραστηριότητες κατά το τρέχον έτος.

Το μεγάλο ερωτηματικό δεν είναι άλλο από τα δάνεια που παραμένουν ή που ήταν, έως πρόσφατα, σε αναστολή και ποιο μερίδιο εξ αυτών μπορεί να καταστεί «κόκκινο». Σύμφωνα με την DBRS έως το τέλος του 2021 τα δάνεια που θα παραμείνουν υπό αναστολή θα φθάνουν στα 2,5 δισ. ευρώ εκ των 20 δισ. που ήταν το αρχικό τους ύψος. Παράγοντας στήριξης μπορεί να αποδειχθεί και το πρόγραμμα «Γέφυρα», μέσω του οποίου μπορεί να περιοριστούν οι χρεοκοπίες ή αδυναμίες αποπληρωμής δανεισμού.

Οι ίδιες οι τράπεζες, όμως, εκτιμούν ότι από 10% έως 20% των εν λόγω δανείων θα καταστούν μη εξυπηρετούμενα, γεγονός που θα θέσει εμπόδια στην προσπάθεια να εκκαθαρίσουν τους ισολογισμούς τους.

2.3 ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΕΙΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΥΜΕΤΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Η ασύμμετρη πληροφόρηση δημιουργεί δύο δυσλειτουργίες στην αγορά, τον «ηθικό κίνδυνο» ο οποίος ορίζεται ως η πιθανότητα ή και βεβαιότητα ότι κάποιος θα κρύψει τις πραγματικές αδυναμίες του ή θα υπερβάλλει για τις δυνατότητες του και την "δυσμενή επιλογή". Έτσι, η τράπεζα θα υπεραμυνθεί της ποιότητας του χαρτοφυλακίου της, ο εργαζόμενος των ικανοτήτων και των γνώσεων του και ο δανειολήπτης θα παρουσιάσει την οικονομική του κατάσταση καλύτερη σε σχέση με ότι πραγματικά είναι... Όλοι αυτοί θα παρουσιάσουν τα πράγματα ευνοϊκά...στη συνέχεια πιθανότατα θα αποδειχθεί ότι δεν είναι τόσο ευνοϊκά... η τράπεζα όλο και κάποια υψηλού ρίσκου στοιχεία ή ακόμη και junk έχει στο χαρτοφυλάκιο της, ο εργαζόμενος δεν έχει τις γνώσεις και την εμπειρία που διατείνονταν και η οικονομική κατάσταση του δανειολήπτη δεν είναι και η καλύτερη. Έτσι επέρχεται η «δυσμενής επιλογή». Η τράπεζα δάνεισε έναν όχι και τόσο αξιόπιστο δανειολήπτη, ο αποταμιευτής επένδυσε σε ένα όχι και τόσο καλό χαρτοφυλάκιο και πάμε λέγοντας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι αντισυμβαλλόμενοι να είναι επιφυλακτικοί, πράγμα που μέσω ειδικών διαδικασιών ανεβάζει το κόστος των συναλλαγών. Ο τραπεζίτης ζητάει περισσότερες εξασφαλίσεις, υποθήκες κλπ, προκειμένου να δανειοδοτήσει έναν επιχειρηματία, ο εργοδότης απευθύνεται σε μια εταιρεία αξιολόγησης ανθρώπινου δυναμικού για να προσλάβει έναν εργαζόμενο (στέλεχος πιθανότατα, ανεβάζοντας έτσι το κόστος της διαδικασίας, ο επενδυτής αναβάλλει την επένδυση μέχρι να διαβάσει και να ξαναδιαβάσει κριτικές για το χαρτοφυλάκιο της τράπεζας, κριτικές η ποιότητα των οποίων εξαρτάται από τις γνώσεις αυτού που τις γράφει.

Όλη αυτή η κατάσταση δημιουργεί δυσλειτουργίες και ανισορροπίες στην αγορά. Ο εργοδότης πληρώνει λιγότερα υποτιμώντας τα προσόντα του εργαζόμενου, έτσι οι ικανοί, αποφασιστικοί και νέοι εργαζόμενοι φεύγουν για το εξωτερικό, ο επενδυτής που δεν επενδύει λόγω αμφιβολιών για το χαρτοφυλάκιο της τράπεζας αποταμιεύει, έτσι η αξία του χαρτοφυλακίου της τράπεζας μειώνεται, ο υποψήφιος δανειολήπτης δεν δανειοδοτείται με αποτέλεσμα να ματαιώνεται ή –τουλάχιστον- να αναβάλλεται μια επένδυση κλπ. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, επέρχεται κρίση, χρηματοπιστωτική αρχικά, ή οποία στη συνέχεια διαχέεται και στην πραγματική οικονομία, στην απασχόληση, στο προϊόν κοκ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

3.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Αν θα έπρεπε να δοθεί ένας γενικός ορισμός στον εσωτερικό έλεγχο, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι είναι η διαδικασία που διενεργούν οι επιχειρήσεις ώστε να διασφαλίσουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ασφάλεια για τις ίδιες, τους μετόχους τους αλλά και τους πελάτες τους, φροντίζοντας παράλληλα τη νομική κάλυψη της εταιρίας αλλά και τη ποιότητα των υπηρεσιών τους. Βέβαια αυτό, θα ήταν κάτι άστοχο, καθώς δεν θα μπορούσε να αποτυπωθεί ακριβώς τι είναι ο εσωτερικός έλεγχος και ποια η σημαντικότητα του, κάτι το οποίο γίνεται μέσα από τον ακριβή ορισμό που δίνουν οι καθηγητές Μάριος Μενεξιάδης, Κωνσταντίνος Ζοπουνίδης και Χρήστος Λεμονάκης μέσα από το άρθρο τους στο European Business Review :

“Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μία ανεξάρτητη, αντικειμενική και συμβουλευτική δραστηριότητα, η οποία χαρακτηρίζεται από τη φιλοσοφία τού να προσθέτει αξία στις λειτουργίες της επιχείρησης. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι επιφορτισμένος με τον συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση όλων των συστημάτων οργάνωσης και λειτουργίας της

επιχείρησης (συμπεριλαμβανομένου και του λογιστικού συστήματος). Οργανώνεται από την ίδια την επιχείρηση και διενεργείται από ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη της, τους εσωτερικούς ελεγκτές, οι οποίοι είναι στελέχη της επιχείρησης

Περιλαμβάνει τα μέσα , τις μεθόδους αλλά και εκείνες τις διαδικασίες που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του ελέγχου των συστημάτων , καθώς και την αξιολόγηση τους , ώστε να διασφαλιστεί η ορθή λειτουργία του οργανισμού ως σύνολο , πάντα μέσα στα πλαίσια τα οποία έχει θεσπίσει η εκάστοτε διοίκηση .

Ως σύστημα εσωτερικού ελέγχου εννοείται το σύνολο όλων των λειτουργιών , όλων των διαδικασιών , των κανόνων , των μέτρων και αρχών που θέτει σε ισχύ ο εκάστοτε οργανισμός , με σκοπό την τήρηση και εφαρμογή της πολιτικής αλλά και αρχών της διοίκησης ώστε να διασφαλιστούν τα συμφέροντα του . Λόγω της πολυπλοκότητας των διαφόρων οργανισμών ως προς το είδος τους και τις δραστηριότητες

καθιστά αναγκαίο την ύπαρξη διαφόρων συστημάτων εσωτερικού ελέγχου . Έτσι λοιπόν κάθε σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα πρέπει να διαμορφώνεται και να σχεδιάζεται ανάλογα τις ανάγκες που έχει ο κάθε οργανισμός .”

Ο συγκεκριμένος ορισμός, είναι μια επέκταση και πιο λεπτομερής περιγραφή του παρακάτω ορισμού του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών :

“Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική διαβεβαίωση και συμβουλευτική δραστηριότητα σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του φέρνοντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης.”

Επεξήγηση όρων του ορισμού

Εσωτερικός: Ο χαρακτηρισμός “εσωτερικός” εδώ δηλώνει πως διεξάγεται εντός της επιχείρησης από προσωπικό του οργανισμού και όχι, παράδειγμα, από ορκωτούς λογιστές ή κάποιας άλλης φορολογικής αρχής. Βέβαια αυτό θα ήταν δυνατό να γίνει, το να δοθεί η δυνατότητα σε εξωτερικούς ελεγκτές να πραγματοποιήσουν τον εσωτερικό έλεγχο, αλλά μόνο με τη προϋπόθεση να ήταν μέσα στα νομικά πλαίσια της εκάστοτε χώρας.

Έλεγχος: Ο “έλεγχος” εδώ δεν αναφέρεται μόνο στον έλεγχο χρηματοοικονομικών καταστάσεων και λογιστικών βιβλίων, αλλά περιλαμβάνει και γενική λειτουργία του οργανισμού, είτε σε ποιότητα υπηρεσιών/προϊόντων, κατανόηση ευθυνών/υποχρεώσεων, προμηθειών και γενικά των στρατηγικών επιλογών και επιχειρησιακής πολιτικής που έχουν αποφασιστεί και δοθεί από τη κάθε εταιρία προς ακολούθηση.

Ανεξάρτητη: Η υπηρεσία του εσωτερικού οφείλει να είναι ανεξάρτητη και να μην επηρεάζεται από τρίτους, καθώς αλλιώς παύει να είναι ανεξάρτητη. Η ανεξαρτησία μπορεί να επιτευχθεί μόνο όταν υπάρχει η κατάλληλη οργάνωση και η σωστή δομή σε έναν οργανισμό. Ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να λογοδοτεί μόνο στην ανώτατη διοίκηση, για να αποφευχθεί η παρέμβαση από τα υπόλοιπα τμήματα.

Αντικειμενική: Ο εκάστοτε εσωτερικός ελεγκτής θα πρέπει να δρα μόνο με βάση το συμφέρον του οργανισμού και να μην υποκύπτει σε προσωπικά συμφέροντα ή οικονομικά συμφέροντα τρίτων. Η τιμιότητα και η ακεραιότητα είναι κύρια χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν και αν διαπιστώνουν παρατυπίες να τις αναφέρουν άμεσα στη διοίκηση.

3.2 ΠΩΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΕΝΤΑΧΘΗΚΕ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Τα τελευταία 30 χρόνια παρατηρείται μια άνθηση του κλάδου του εσωτερικού ελέγχου στις τράπεζες, Το τραπεζικό σύστημα πάντα πραγματοποιούσε ελέγχους στα καταστήματα του στέλνοντας κλιμάκια 3 φορές το χρόνο, προσπαθώντας να διασφαλίσει τη σταθερότητα του και βιωσιμότητα του. Πλέον με την δημιουργία πρωτοκόλλων, γενικών κανονισμών και διεθνών προτύπων, έχει καταφέρει να προσφέρει μια ασφάλεια όσον αφορά την οικονομικής τους λειτουργίας, της αποτελεσματικότητας τους, το επίπεδο των υπηρεσιών τους κ.ο.κ. Δεν αποτελεί μυστικό πως όταν διενεργείται σωστά ο εσωτερικός έλεγχος και χωρίς δόλο, τα αποτελέσματα που φέρνει είναι σημαντικά. Αξιολογεί όλα τα μέτρα που χρησιμοποιούνται :

Για την προστασία των περιουσιακών στοιχείων του οργανισμού, με τη διαπίστωση τυχών λαθών, σπατάλης, απάτης, οργανωτικής αδυναμίας, αναποτελεσματικότητας χρήσης φυσικών και ανθρώπινων πόρων.

Οι οικονομικές απάτες και το τραπεζικό σύστημα είναι δύο όροι που συνυπάρχουν πολλά χρόνια τώρα. Πολλοί είναι εκείνοι που έχοντας μια θέση σε κάποιο κατάστημα, χρησιμοποιούσαν τη πρόσβαση τους και τις πληροφορίες που περνούσαν από τα χέρια τους για προσωπικό όφελος ή για εξυπηρέτηση τρίτων συμφερόντων. Εκτός όμως από τις οικονομικές απάτες που έπλητταν το σύστημα, πολλές φορές η αναποτελεσματικότητα χρήσης των πόρων που σου παρείχε η τράπεζα οδηγούσε στο ίδιο αποτέλεσμα, δηλαδή στη ζημία και στο να πληγεί το image του οργανισμού. Εδώ ο εσωτερικός έλεγχος με τη συμβολή του εξαλείφει αυτά τα φαινόμενα και τα προλαμβάνει.

Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής οργάνωσης και των εργασιών.

Η σωστή εσωτερική οργάνωση είναι το Α και το Ω στην ορθή λειτουργία ενός οργανισμού. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν, οι ενέργειες αλλά και οι εργασίες που πρέπει να γίνουν όπως και οι διαδικασίες που πρέπει να ολοκληρωθούν ώστε να έρθουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Πολλές φορές διαπιστώνονται αποκλείσεις από τα συστήματα που έχουν αποφασιστεί πως θα χρησιμοποιούνται, με αποτέλεσμα να μην δουλεύει και να μην αποδίδει στο 100% ο οργανισμός και να ζημιώνεται. Ο εσωτερικός έλεγχος ελέγχει κάθε βήμα ξεχωριστά, αξιολογεί το τρόπο με τον οποίο προσεγγίζεται και αν διαπιστώσει τυχόν προβλήματα ή επιπλοκές, προτείνει βελτιώσεις και λύσεις.

Για τον έλεγχο και την εξασφάλιση της ορθής κατανόησης, από το προσωπικό και τους υπεύθυνους των τμημάτων, των αρμοδιοτήτων, των ευθυνών και των καθηκόντων τους και την εξασφάλιση της σωστής εκτέλεσης τους.

Ο εσωτερικός έλεγχος δεν διασφαλίζει μόνο την αποτελεσματικότητα των εργασιών και διαδικασιών σε έναν οργανισμό, αλλά και τη κατανόηση του τι πρέπει να κάνει ο κάθε υπάλληλος και υπεύθυνος ενός τμήματος ώστε να αποδίδουν στο μέγιστο. Επίσης, παρέχει μια εικόνα των ευθυνών που έχει η κάθε θέση ξεχωριστά, με σκοπό να έχουν όλοι πλήρη αντίληψη του τι περιμένει από αυτούς η εταιρία.

Για την εξακρίβωση και την εκτίμηση της συμμόρφωσης κάθε τμήματος συνολικά στην οργάνωση και τις διαδικασίες που έχουν θεσπιστεί, με βάση την υπάρχουσα εταιρική πολιτική.

Ο εσωτερικός έλεγχος εξετάζει και διασφαλίζει ότι κάθε τμήμα ακολουθεί τις διαδικασίες, τις λειτουργίες και τα βήματα που έχουν ζητηθεί να ακολουθούν τα τμήματα από τη διοίκηση, ώστε να διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία και τη συμμόρφωση των εκάστοτε τμήματος με την εταιρική πολιτική.

Για τη διαπίστωση τυχόν δυσλειτουργιών και αδυναμιών στις ελεγχόμενες διαδικασίες και την άμεση υποβολή προτάσεων για βελτιώσεις και λήψη διορθωτικών μέτρων.

Εξετάζοντας το πως λειτουργεί κάθε τμήμα, ο εσωτερικός έλεγχος πιθανότατα θα διαπιστώσει δυσλειτουργίες ή διαδικασίες που μπορούν να βελτιωθούν, ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη αποδοτικότητα . Διαμορφώνει άποψη και υποβάλει τις δικές του προτάσεις ώστε να βελτιωθεί η λειτουργία του τμήματος.

Για τη διασφάλιση της ορθολογικής λειτουργίας του λογιστικού συστήματος της οικονομικής μονάδας, ελέγχοντας την ποιότητα και την ακρίβεια των στοιχείων, με βάση τα οποία συντάσσονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει ότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις που εμφανίζει το λογιστικό τμήμα της οικονομικής μονάδας είναι ορθές, ώστε να προλάβει μελλοντικές οικονομικές ζημιές ή τυχόν παραλείψεις. Επίσης, με τον έλεγχο στα οικονομικά στοιχεία, προλαμβάνει και πιθανές οικονομικές απάτες που συμβαίνουν στο εσωτερικό της εταιρίας.

Για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης του οργανισμού με την κείμενη νομοθεσία.

Η κάθε οικονομική μονάδα οφείλει να λειτουργεί κάτω από το νομικό πλαίσιο που έχει ορίσει το

κράτος στο οποίο δραστηριοποιείται. Ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει ότι όλες οι νόμιμες διαδικασίες ακολουθούνται και πως η λειτουργία γίνεται στα σωστά πλαίσια. Με αυτό το τρόπο, προλαμβάνονται μελλοντικές νομικές ποινές, πρόστιμα και πλήγματα στην εικόνα της εταιρίας.

3.3 ΤΙ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ

Η προσφορά του εσωτερικού ελέγχου στις τράπεζες και τις επιχειρήσεις γενικότερα, είναι πολυεπίπεδη. Είτε σε νομικό επίπεδο, είτε σε επίπεδο εσωτερικής λειτουργίας, η ορθή και αντικειμενική διεξαγωγή του διευκολύνει τους οργανισμούς στο να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις και υποχρεώσεις τους ενώ ταυτόχρονα βελτιώνονται ως εταιρίες αλλά βελτιώνουν και τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους. Δεν είναι όμως μόνο η τήρηση των υποχρεώσεων και η ορθή διεξαγωγή των εργασιών αλλά και η πρόσθεση περαιτέρω αξίας στο προσωπικό της οικονομικής μονάδας καθώς και η εξέλιξη τους αλλά και η αίσθηση σιγουριάς στους ιδιοκτήτες, μετόχους αλλά και πελάτες της επιχείρησης. Παραθέτουμε αναλυτικά τη προσφορά του εσωτερικού ελέγχου σε τράπεζες και επιχειρήσεις και ποια είναι τα πλεονεκτήματά του :

Συμμόρφωση με νομικές απαιτήσεις

Είναι ένας από τους βασικούς λόγους που χρησιμοποιείται ο εσωτερικός έλεγχος . Η συμμόρφωση του κάθε οργανισμού με τις νομικές υποχρεώσεις του , είναι από βασικός πυλώνας για την ομαλή λειτουργία του . Ο έλεγχος παρέχει στους ιδιοκτήτες και στους μετόχους την ασφάλεια και τη σιγουριά πως ο οργανισμός λειτουργεί με βάση όλα τα νομικά πρότυπα που υπάρχουν . Είναι επιβεβλημένη η ανάγκη του εσωτερικού ελέγχου ως προς τη συμμόρφωση της εκάστοτε εταιρίας προς τις νομικές τις υποχρεώσεις , μιας και η μη τήρηση και η μη συμμόρφωση της ισοδυναμεί με κίνδυνο μεγάλων προστίμων , κυρώσεων , απώλεια πελατειακής βάσης και αμαύρωση της φήμης της . Μία τέτοια ζημιιά στην εικόνα της εταιρίας θα μπορούσε να ήταν καταστροφική για το μέλλον της .

Βελτίωση των συστημάτων λειτουργίας

Ελέγχει τα συστήματα που χρησιμοποιούνται αν εφαρμόζονται σωστά και το εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης , ανεξάρτητα του ποιος κατέχει ποιο ρόλο. Επίσης , εξυπηρετεί και στη βελτίωση τους . Ελέγχοντας τα αμερόληπτα , εντοπίζει σημεία που μπορεί να χρειάζονται είτε βελτίωση ως προς την αποτελεσματικότητα τους είτε επιδιορθώσεις ώστε να λειτουργούν ομαλότερα και ταχύτερα . Οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση των επιχειρησιακών συστημάτων , των λογιστικών πρακτικών και της αποτελεσματικότητας του οργανισμού , μπορούν να προσδιοριστούν μέσω της διαδικασίας του ελέγχου.

Αξιοπιστία

Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει την επαλήθευση πως οι οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης αποτελούν όντως τη πραγματική και δίκαιη εικόνα της . Παρέχει έτσι την απαραίτητη εμπιστοσύνη και σιγουριά στους πελάτες , ιδιοκτήτες ή πιθανούς επενδυτές . Επιβεβαιώνει στην ουσία , πως τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης είναι όπως ακριβώς φαίνονται , δίνοντας έτσι μια ακόμα έξτρα εγγύηση για την ομαλή λειτουργία της .

Εντοπισμός και πρόληψη της απάτης

Η οικονομική απάτη στο χώρο των επιχειρήσεων είναι ένα σύνηθες φαινόμενο το οποίο με την μη διενέργεια αντικειμενικού και εις βάθος εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να μην αποκαλυφθεί και να συμβαίνει για μεγάλο χρονικό διάστημα και σε έντονο βαθμό . Τα αποτελέσματα μάλιστα μιας τέτοιας οικονομικής απάτης ποικίλουν , καθώς μπορεί να προκαλέσει από απώλεια εσόδων μέχρι και οριστικό κλείσιμο της επιχείρησης . Ο αντικειμενικός εσωτερικός έλεγχος μπορεί να εντοπίσει και να εμποδίσει ένα τέτοιο κίνδυνο , να αποτρέψει πιθανές ευκαιρίες για μελλοντικές οικονομικές απάτες αλλά και να προτείνει τρόπους για την ενίσχυση των συστημάτων της εταιρίας , με σκοπό την αποφυγή τους στο μέλλον.

Καλύτερος προγραμματισμός οικονομικών συναλλαγών

Ένα οργανισμός πραγματοποιεί πολλές χρηματοοικονομικές συναλλαγές κατά την λειτουργία του . Ο εσωτερικός έλεγχος , πραγματοποιεί διεξοδικό έλεγχο στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης , αναλύοντας τύπους εσόδων , εξόδων , υποχρεώσεων και περιουσιακών στοιχείων . Ο έλεγχος αυτός αν γίνει σωστά , δίνει στους ιδιοκτήτες της μια έκθεση η οποία αν αξιοποιηθεί σωστά μπορεί να αποτελέσει το πρώτο βήμα για έναν οικονομικού εξ ορθολογισμό και στην εξοικονόμηση χρημάτων καθώς και στην διενέργεια καλύτερου χρηματοοικονομικού σχεδιασμού για το μέλλον της επιχείρησης.

Ασφάλεια στον κυβερνοχώρο

Ο εσωτερικός έλεγχος εξετάζει και διασφαλίζει την ασφαλή παρουσία του οργανισμού στον κυβερνοχώρο . Εξετάζει, σύμφωνα με τα πρωτόκολλα και την πολιτική του οργανισμού, τις ηλεκτρονικές συσκευές που είναι συνδεδεμένες στο διαδίκτυο για παράδειγμα και ψάχνει ευπάθεια και πιθανούς κινδύνους για να

αποτρέψει απώλειες δεδομένων από κακόβουλα λογισμικά ή κενά στα ψηφιακά δίκτυα.

Θα πρέπει εδώ να σημειώσουμε πως υπάρχει και το οικονομικό κόστος στη διεξαγωγή ενός εσωτερικού ελέγχου που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν περιπτώσεις που ο εσωτερικός έλεγχος ίσως δεν συμφέρει να πραγματοποιείται αν η ύπαρξη του δεν δικαιολογεί τα πλεονεκτήματα της διεξαγωγής του. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως δεν είναι στόχος του εσωτερικού ελέγχου απλά η ύπαρξη του και ο συνεχής έλεγχος, αλλά η συνεισφορά του στη ανάπτυξη και βελτίωση της επιχείρησης,

3.4 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το Συμβούλιο Προτύπων Εσωτερικών Ελέγχων έχει εξουσιοδοτηθεί από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών για τη διαμόρφωση επαγγελματικών προτύπων για τον διεξαγωγή εσωτερικού ελέγχου. Η πρωταρχική του ευθύνη είναι η παροχή οδηγιών και κατευθύνσεων στους επαγγελματίες εσωτερικούς ελεγκτές.

Η Διεθνής Επιτροπή Δεοντολογίας παρακολουθεί για τυχόν αλλαγές που πρέπει να γίνουν στο Κώδικα Δεοντολογίας του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών και εξετάζει παράπονα που γίνονται εναντίον μελών του Ινστιτούτου.

Το Πλαίσιο Επαγγελματικών Πρακτικών αποτελείται από :

- Υποχρεωτικές Κατευθύνσεις, Ελεγκτικά Πρότυπα και Κώδικας Δεοντολογίας
- Προτεινόμενες αλλά μη υποχρεωτικές οδηγίες
- Λοιπές μη υποχρεωτικές οδηγίες

Ακολουθεί συνοπτικός πίνακας που περιγράφει το Πλαίσιο Επαγγελματικών Πρακτικών :

Περιεχόμενο	Διαδικασία	Έγκριση	Απαιτούμενη Συμμόρφωση

Ορισμός εσωτερικού ελέγχου	Αναπτύσσεται και επικαιροποιείται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών με τη βοήθεια της Επιτροπής Καθοδηγητικού Σχεδιασμού. Προσχέδια διανέμονται στα μέλη του Ινστιτούτου, σε επαγγελματίες και λοιπούς ενδιαφερόμενους. Το προσωπικό του Ινστιτούτου απαντάει σε ερωτήματα και παρέχει διευκρινίσεις.	Διοικητικό Συμβούλιο Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών	Ο ορισμός ισχύει για τους οργανισμούς και τα πρόσωπα που εντάσσονται στις επαγγελματικές πρακτικές του Εσωτερικού Ελέγχου. Ο ορισμός λειτουργεί σαν ομπρέλα κάτω από την οποία διαμορφώνεται το πλαίσιο των ελεγκτικών προτύπων, του κώδικα δεοντολογίας και των λοιπών κατευθύνσεων.

Κώδικας Δεοντολογίας	Αναπτύσσεται και επικαιροποιείται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών με τη βοήθεια της Επιτροπής Δεοντολογίας. Προσχέδια διανέμονται στα μέλη του Ινστιτούτου, σε επαγγελματίες και λοιπούς ενδιαφερόμενους. Το προσωπικό του Ινστιτούτου απαντάει σε ερωτήματα και παρέχει διευκρινίσεις.	Διοικητικό Συμβούλιο Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών	Εφαρμόζεται από τους εσωτερικούς ελεγκτές που παρέχουν ελεγκτικές υπηρεσίες. Επιπλέον αναφέρεται στα μέλη του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών και στους πιστοποιημένους εσωτερικούς ελεγκτές.
Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική	Αναπτύσσεται και επικαιροποιείται από	Συμβούλιο Προτύπων	Περιγράφουν τα χαρακτηριστικά των

Πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου – Πρότυπα Χαρακτηριστικών Ιδιοτήτων	το Συμβούλιο Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου με τη βοήθεια άλλων Επιτροπών του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Προσχέδια διανέμονται στα μέλη του Ινστιτούτου, σε επαγγελματίες και λοιπούς ενδιαφερόμενους. Το προσωπικό του Ινστιτούτου απαντάει σε ερωτήματα και παρέχει διευκρινίσεις.	Εσωτερικού Ελέγχου	οργανισμών και των προσώπων που ασκούν Εσωτερικό Έλεγχο.
Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου – Πρότυπα Απόδοσης	Αναπτύσσεται και επικαιροποιείται από το Συμβούλιο Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου με τη βοήθεια άλλων Επιτροπών του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών. Προσχέδια διανέμονται στα μέλη του Ινστιτούτου, σε επαγγελματίες και λοιπούς ενδιαφερόμενους. Το προσωπικό του Ινστιτούτου απαντάει σε ερωτήματα και παρέχει διευκρινίσεις	Συμβούλιο Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου	Περιγράφουν τη φύση των δραστηριοτήτων του Εσωτερικού Ελέγχου και παρέχουν κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί να αξιολογηθεί η απόδοση του Εσωτερικού Ελέγχου
Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου – Πρότυπα Εφαρμογής	Αναπτύσσεται και επικαιροποιείται από το Συμβούλιο Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου με τη βοήθεια άλλων Επιτροπών του Ινστιτούτου Εσωτερικών	Συμβούλιο Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου	Εξειδικεύουν τις δύο πρώτες κατηγορίες Προτύπων σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας.

	Ελεγκτών. Προσχέδια διανέμονται στα μέλη του Ινστιτούτου, σε επαγγελματίες και λοιπούς ενδιαφερόμενους. Το προσωπικό του Ινστιτούτου απαντάει σε ερωτήματα και παρέχει διευκρινίσεις.		
Κατευθύνσεις – Οδηγίες Ελεγκτικής Πρακτικής	Αναπτύσσεται και επικαιροποιείται από την Επιτροπή Επαγγελματικών Θεμάτων.	Επιτροπή Επαγγελματικών Θεμάτων	Μη υποχρεωτικές, αλλά αντιπροσωπεύουν τις βέλτιστες πρακτικές από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών για την εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου.
Κατευθύνσεις – Πρακτικά Βοηθήματα	Το προσωπικό του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών οδηγεί τους επαγγελματίες ελεγκτές σε τέτοιου είδους κατευθύνσεις πχ σεμινάρια, ημερίδες, συνέδρια, ερευνητικές εργασίες.	Δεν απαιτείται	Δεν απαιτείται συμμόρφωση. Αποτελούν βοηθήματα για τους οργανισμούς και τα πρόσωπα που παρέχουν ελεγκτικές υπηρεσίες.

*Irwin N. Gleim, CIA Review Part I Internal Audit Role in governance, risk & control,
12th Edition, Florida 2006, σελίδα 22-23*

3.5 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Επιτροπή Εσωτερικού Ελέγχου υποστηρίζει τη λειτουργία του διοικητικού τμήματος της τράπεζας. Σκοπός της είναι η διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας και των πελατών της, καθώς και ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση των σημαντικότερων κινδύνων.

Εξετάζει αν εφαρμόζεται η στρατηγική της εταιρίας και την επανεξετάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα. Διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα, την αντιμετώπιση κινδύνων και αξιολογεί την αντιμετώπιση αυτών κινδύνων που διατρέχει η τράπεζα από τον εσωτερικό έλεγχο.

Ανασκοπεί τακτικά όλους τους ελέγχους που γίνονται είτε χρηματοοικονομικούς, είτε λειτουργικούς, είτε συμμόρφωσης, αλλά και ελέγχους τμημάτων διαχείρισης κινδύνων.

Η σύνθεση της Επιτροπής Ελέγχου, διαφοροποιείται σε λεπτομέρειες ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε οικονομικής μονάδας αλλά η σύνθεση της αποτελείται από τουλάχιστον 3 μέλη. Για παράδειγμα στο κανονισμό λειτουργίας της Alpha Bank (2019) αναφέρεται ότι :

“Η Επιτροπή απαρτίζεται κατ’ ελάχιστον από τρία Μέλη και όχι από περισσότερα από το 40% του εκάστοτε συνολικού αριθμού των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας (στρογγυλοποιούμενο στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό), μη συμπεριλαμβανομένου του εκπροσώπου του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (το «ΤΧΣ»). Ο ακριβής αριθμός των Μελών της Επιτροπής καθορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Όλα τα Μέλη της Επιτροπής είναι Μη Εκτελεστικά Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και 3 τουλάχιστον το 75% αυτών είναι Ανεξάρτητα (μη συμπεριλαμβανομένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ). Ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ είναι Μέλος της Επιτροπής. Στην Επιτροπή συμμετέχει και ένα Μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης

Κινδύνων, προκειμένου να διασφαλίζεται η ομαλή ανταλλαγή πληροφοριών σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος.

Τουλάχιστον ένα Μέλος πρέπει να είναι Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής σε αναστολή ή συνταξιούχος Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής ή να έχει λογιστική/ελεγκτική γνώση και εμπειρία. Η επάρκεια της εμπειρίας και της εξειδίκευσης των Μελών της Επιτροπής αξιολογείται τακτικά από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Ανάδειξης Υποψηφίων. “

Ενώ στο κανονισμό λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος αναφέρεται ότι :

“Η Επιτροπή Ελέγχου απαρτίζεται από τρία τουλάχιστον μέλη, τα οποία ορίζονται από τη Γενική

Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας κατόπιν εισήγησης του Γενικού Συμβουλίου.

Προϋπόθεση για τον ορισμό των μελών είναι η επαρκής γνώση του τομέα στον οποίο

δραστηριοποιείται η Τράπεζα, καθώς επίσης η επαρκής κατάρτιση και εμπειρία για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Ένα τουλάχιστον από τα μέλη της Επιτροπής, που πληροί τις προϋποθέσεις της

προηγούμενης παραγράφου, πρέπει να διαθέτει επαρκή γνώση και εμπειρία σε θέματα

λογιστικής ή/και ελεγκτικής και παρίσταται υποχρεωτικώς στις συνεδριάσεις της Επιτροπής

που αφορούν την εξέταση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων.”

Ανεξάρτητα από τα πόσα μέλη απαρτίζουν την επιτροπή, ένα μέλος τουλάχιστον είναι απαραίτητο να διαθέτει επαρκεί γνώση του τραπεζικού τομέα και τις απαραίτητες γνώσεις, εμπειρία και δεξιότητες για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Στον εσωτερικό έλεγχο, οι αρμοδιότητες της Επιτροπής αποτυπώνονται επαρκώς στο κανονισμό της Τράπεζας της Ελλάδος. Σίγουρα, υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάλογα με τη τράπεζα που δημιούργησε το κανονισμό και με βάση τις ανάγκες και απαιτήσεις αλλά μπορούμε να πάρουμε μια εικόνα για το ποιες είναι αυτές οι αρμοδιότητες :

“Η Επιτροπή εξετάζει περιοδικά, σύμφωνα με το ετήσιο πρόγραμμα εργασιών, την επάρκεια και την

αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας, και εκφράζει σχετικά τη γνώμη της στο Γενικό Συμβούλιο.

Στο πλαίσιο αυτό:

1. Λαμβάνει γνώση του ετήσιου και τριετούς προγράμματος επιθεωρήσεων της Διεύθυνσης Εσωτερικής Επιθεώρησης, πριν από την έγκρισή τους από το Γενικό Συμβούλιο και διατυπώνει τη γνώμη της για την πληρότητά τους και τυχόν πρόσθετες περιοχές ελέγχου που μπορεί το πρόγραμμα να περιλάβει,

2. Διατυπώνει τη γνώμη της επί του αναλυτικού ετήσιου προγράμματος εργασιών της Διεύθυνσης Εσωτερικής Επιθεώρησης,

3. Λαμβάνει τις εκθέσεις επιθεώρησης, έκτακτων ελέγχων και ειδικών ερευνών της Διεύθυνσης Εσωτερικής Επιθεώρησης και ενημερώνεται για τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των κινδύνων που επισημαίνονται στις εκθέσεις αυτές. Επίσης, κατά την κρίση της μπορεί να λάβει επιπλέον πληροφόρηση που αφορά τις επιθεωρήσεις,

4. Λαμβάνει γνώση των απολογισμών εργασιών της Διεύθυνσης Εσωτερικής Επιθεώρησης και του Αρμόδιου Διευθυντικού Στελέχους Αναφοράς Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες, εκθέτοντας τις απόψεις της για την αποτελεσματικότητα του έργου των ανωτέρω και διατυπώνοντας συστάσεις για την περαιτέρω βελτίωσή του,

5. Λαμβάνει γνώση του ετήσιου προγράμματος εργασιών και των απολογιστικών εκθέσεων των λειτουργιών Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης και εκθέτει τις απόψεις της για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών αυτών

6. Εξετάζει ότι υφίστανται οι κατάλληλες διαδικασίες για την υποβολή εμπιστευτικών εσωτερικών αναφορών σε σχέση με τυχόν αντικανονικές ενέργειες του προσωπικού της Τράπεζας.”

3.6 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΕΝΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗ

Ενδεικτικά ως πρότυπα επαγγελματικής συμπεριφοράς και προσόντα ενός ελεγκτή, μπορούμε να αναφέρουμε:

Ανώτατη πανεπιστημιακή εκπαίδευση, ανάλογη των δραστηριοτήτων του φορέα, που να διακρίνεται για την οικονομική σκέψη καθώς και το οργανωτικό και διοικητικό πνεύμα.

Πλήρη επιστημονική και επαγγελματική κατάρτιση, απόκτηση εξειδικευμένων και υψηλών προδιαγραφών γνώσεων μέσω διαρκούς εκπαίδευσης.

Ευχέρεια χρήσης των σύγχρονων μέσων εργασίας και ικανότητα εφαρμογής των προτύπων, τεχνικών, μεθόδων και διαδικασιών που απαιτούνται στην εκτέλεση των ελέγχων.

Πολύχρονη και ποικίλη εμπειρία διαφόρων κλάδων και αντικειμένων και ειδικότερα στην ελεγκτική.

Ικανότητα αξιολόγησης, εκτίμησης και κριτική επί των συστημάτων λειτουργίας και όχι κριτική επί των ελεγχόμενων.

Να κατανοεί πολύπλοκα δεδομένα, να αναλύει σε βάθος πολυσύνθετα προβλήματα και να καταλήγει εύκολα σε συμπεράσματα.

Ο ελεγκτής πρέπει να έχει και το προσόν του ψυχολόγου και της διαίσθησης.

Ικανότητα ανάλυσης των ευρημάτων, γεγονότων και καταστάσεων, δυνατότητα συνθέσεως αυτών και ερμηνεία των αιτίων που τα προκαλούν. Να κατανοεί πλήρως τα μεγέθη, να τα ποσοτικοποιεί και να τα εκφράζει σε αξία και, ιδιαίτερα, εκείνα που κρίνουν το μέλλον του φορέα.

30 Βερβερίδης Ν, (σημειώσεις) Ελεγκτική ΤΕΙ - Θεσσαλονίκης 1998, σελ 97-101

34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

4.1 ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΣΗΜΑΔΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Μία από τις ναυαρχίδες του διεθνούς τραπεζικού κεντρικού συστήματος είναι η Goldman Sachs, εταιρεία η οποία αποτελεί σύμβουλο πολλών κρατών ως προς το πώς θα κινηθούν μέσα στη χρηματιστηριακή οικονομία, με έναν από τους πελάτες της να είναι και η Ελλάδα. Ο διοικητής της Goldman, κ. Λόνιτ Μπλάνκφειν, είναι στενός φίλος του νυν διοικητή της FED κ. Μπεν Μπερνάνκι, ο οποίος υπήρξε μέντορας και επιβλέπων καθηγητής στη διδακτορική του διατριβή στο Χάρβαρντ, ενώ και οι δύο είναι μέλη της λέσχης Bilderberg. Η δήλωσή του σε συνέντευξη το 2010 πως όταν κερδοσκοπεί «επιτελεί το έργο του Θεού» προκάλεσε ποικίλα σχόλια στα μεγαλύτερα διεθνή ΜΜΕ.

Το 2000 η Ελλάδα με τη βοήθεια της Goldman συμφώνησε σε ένα πρόγραμμα χρηματιστηριακής δανειοδότησης («Αριάδνη»), το οποίο ανανεώθηκε με νέους όρους το 2001 και κατέληξε σε ένα δεύτερο πρόγραμμα («Αίολος») που εξασφάλιζε χρήματα για τη χώρα με αντάλλαγμα την παραχώρηση δικαιωμάτων από τη χρήση αεροδρομίων και τυχερών παιχνιδιών.

Η φύση του χρηματιστηριακού αυτού προϊόντος δανεισμού ήταν τέτοια, που παρουσίαζε τον δανεισμό ως πώληση κάνοντας εφικτή την αποφυγή του συνυπολογισμού του δανείου στα κρατικά έξοδα και επιτρέποντας την εμφάνιση μικρότερου κρατικού ελλείμματος από το πραγματικό. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα στη χώρα να παρακάμψει το βασικό κριτήριο του Μάαστριχ για μέγιστο ποσοστό ελλείμματος στο 3% του ΑΕΠ, επιτρέποντας, έτσι, την είσοδο της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ (παρά το γεγονός ότι δεν πληρείτο το δεύτερο κριτήριο ένταξης που έθετε

το 60% ως όριο χρέους ως προς ποσοστό του ΑΕΠ, αφού αυτό ξεπερνούσε το 100% στην περίπτωση της Ελλάδας). Παρόμοια προϊόντα χρησιμοποίησε και η Ιταλία και πιθανόν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Η συμφωνία Ελλάδας – Goldman ήταν νόμιμη όταν συνήφθη, αλλά ένας ευρωπαϊκός νόμος που ψηφίστηκε το 2004 την έκανε, στην πορεία, εν δυνάμει παράνομη με βάση το Κοινοτικό Δίκαιο. Το 2005 η Goldman πούλησε αυτό το χρηματιστηριακό προϊόν στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, η οποία το κράτησε μέχρι το 2008 όταν η διεθνής κρίση οδήγησε στην κατακόρυφη μείωση της ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα, κάνοντας την ΕΤΕ να αναζητήσει τρόπο να το χρησιμοποιήσει ως ενέχυρο προκειμένου να δανειστεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Με τη βοήθεια της Goldman ιδρύθηκε μία εταιρεία («Τίτλος») στην οποία μεταφέρθηκε το προϊόν και η ΕΤΕ εξασφάλισε τα ομόλογα που εξέδωσε η Τίτλος, τα οποία και παραχώρησε στην ΕΚΤ αντλώντας σε αντάλλαγμα δανειακά κεφάλαια.

Στα μέσα του Οκτωβρίου του 2009 η Goldman πρότεινε στην Ελλάδα τη χρήση ενός νέου χρηματιστηριακού προϊόντος το οποίο θα διευκόλυνε, σε σημαντικό βαθμό, την κάλυψη των τεράστιων δανειακών της αναγκών για το υπόλοιπο του 2009 και για το 2010, δεδομένου ότι στο διάστημα αυτό έληγαν παλαιότερα ομόλογα πολύ μεγάλης αξίας. Ωστόσο η πρόταση Goldman δεν βρήκε θερμή ανταπόκριση από την ελληνική πλευρά (πληροφορίες από αξιόπιστη ελληνική πηγή).

Λίγες ημέρες αργότερα η εταιρεία πιστοληπτικής αξιολόγησης Fitch, υποβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας σε A- από A, σπρώχνοντάς την στα όρια της εξόδου της από την «Α εθνική» κατηγορία πιστοληπτικής βαθμολογίας. Παράλληλα, στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης καταγράφηκαν μαζικές πωλήσεις της μετοχής της ΕΤΕ, οι οποίες μεταφέρθηκαν και στο ΧΑ, οδηγώντας το σε σημαντική πτώση, ενώ ταυτόχρονα αυξήθηκαν οι τιμές των ελληνικών CDS, μειώθηκαν οι τιμές των ελληνικών ομολόγων και αυξήθηκε το επιτόκιο και κατά συνέπεια το κόστος δανεισμού της Ελλάδας.

Στις πρώτες ημέρες του Νοεμβρίου μία αποστολή της Goldman έφτασε στην Αθήνα με σκοπό να μεταπειεί την ελληνική πλευρά και να κλείσει τη νέα συμφωνία χρηματιστηριακού δανεισμού, στην οποία περιλαμβανόταν πρόταση για λήψη κεφαλαίων από την Τράπεζα της Κίνας με αντάλλαγμα μερίδιο στην ΕΤΕ αλλά και

τον ΟΣΕ (πληροφορίες από «Financial Times» και «Der Spiegel» και από αξιόπιστες πηγές σε Ελλάδα και εξωτερικό). Όσο οι διαπραγματεύσεις ήταν σε εξέλιξη, η τιμή της ΕΤΕ στη Νέα Υόρκη άρχισε να αυξάνεται προκαλώντας άνοδο και στο ελληνικό Χρηματιστήριο. Ταυτόχρονα σταμάτησε και η πίεση στην αγορά ομολόγων και CDS. Οι διαπραγματεύσεις δεν κατέληξαν σε συμφωνία, με την ελληνική πλευρά να απορρίπτει την πρόταση Goldman οριστικά.

Οι τράπεζες διαχέουν τις κρίσεις στην πραγματική οικονομία. Σε περιπτώσεις τραπεζικών κρίσεων, οι τομείς της οικονομίας που εξαρτώνται περισσότερο από την εξωτερική χρηματοδότηση πλήττονται περισσότερο. Τα αποτελέσματα των τραπεζικών κρίσεων είναι ακόμη πιο έντονα στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες έχουν μικρότερη πρόσβαση σε εξωτερική χρηματοδότηση (Ariccia Dell' et al. 2008).

Οι κρίσεις δεν εμφανίζουν πάντα τα ίδια χαρακτηριστικά. Το ταυτόχρονο ξέσπασμα τραπεζικών και νομισματικών κρίσεων, για παράδειγμα, είναι γνωστό ως φαινόμενο των διδύμων κρίσεων, και είναι πιο συχνό σε αναδυόμενες αγορές (Glick & Hutchison 1999).

4.2 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Τα αίτια της οικονομικής κρίσης το 2008 επικεντρώνεται στην αγορά κατοικιών στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην αδυναμία των δανειστών να αποπληρώσουν τα δάνεια τους. Η αρχή θα μπορούσε να θεωρηθεί η λεγόμενη «απορρύθμιση» του χρηματοπιστωτικού συστήματος που άρχισε την δεκαετία του 1980 στην Μεγάλη Βρετανία και συνεχίστηκε και στη δεκαετία του 1990 (Mankiw and Taylor, 2010). Με τον όρο απορρύθμιση εννοούμε την αλλαγή στο θεσμικό πλαίσιο ώστε οι κανόνες και οι ρυθμίσεις που αφορούν τη λειτουργία των τραπεζών και των κτηματικών εταιρειών είτε να καταργηθούν είτε να γίνουν πιο ελαστικοί.

Μέσα στην δεκαετία του 1990, οι περιορισμοί γινόντουσαν ολοένα και πιο ελαστικοί επιτρέποντας στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να λειτουργούν με μεγαλύτερη ελευθερία ενώ ο νόμος του Gramm-Leach-Bliley του 1999 (γνωστός και ως «ο νόμος του εκσυγχρονισμού των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών του 1999») κατήργησε τις διαφορές μεταξύ εμπορικών και κτηματικών τραπεζών, ασφαλιστικών και χρηματιστηριακών εταιρειών. Το νέο αυτό θεσμικό πλαίσιο είχε σαν αποτέλεσμα ο δανεισμός να γίνει πιο εύκολος για τους δανειστές και οι τράπεζες να αποδεχτούν να δανειοδοτήσουν πιστωτές με επισφαλή χαρακτηριστικά.

Εδώ χρειάζεται μια πιο λεπτομερής ανάλυση στα αίτια που μας οδήγησαν στην οικονομική κρίση το 2008. Το καλοκαίρι του 2006 το επιτόκιο της Κεντρικής Τράπεζας των Ηνωμένων Πολιτειών είχε ανέλθει στο 5,25% (από 1% που ήταν τον Ιούνιο του 2004). Αυτή η αύξηση του επιτοκίου έκανε αδύνατη την πληρωμή των δόσεων των επισφαλών στεγαστικών δανείων, όπως και των ομολόγων που ήταν καλυμμένα με τα δάνεια αυτά.

Οι κατασχέσεις κατοικιών δεν ήταν αρκετές για να εξυπηρετηθούν τα δάνεια, καθώς η τιμή των ακινήτων είχε ήδη μειωθεί κατά μεγάλο ποσοστό, μιας και η ζήτηση ήταν πλέον σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Αυτή η κατάρρευση στην αγορά των ακινήτων οδήγησε τράπεζες στη χρεοκοπία και, ως επακόλουθο, επέφερε μείωση εμπιστοσύνης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, με την κρίση να περνά και στην «πραγματική οικονομία» λόγω της αύξησης της ανεργίας και του περιορισμού των δραστηριοτήτων σε πολλούς κλάδους – και ιδιαίτερα σε εκείνους που σχετίζονται με την αγορά ακινήτων.

Τον Αύγουστο του 2008, το 10% περίπου των στεγαστικών δανείων στις Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκονταν είτε σε καθυστέρηση πληρωμής είτε σε διαδικασία πλειστηριασμού, ενώ την προηγούμενη χρονιά οι τράπεζες είχαν προβεί στην κατάσχεση περίπου ενός εκατομμυρίου κατοικιών.

Όταν οι περισσότερο επισφαλείς πιστωτές δεν μπορούσαν να πληρώσουν τις δόσεις τους, οι πιο ευέλικτοι και υποψιασμένοι παίκτες στις χρηματαγορές άρχισαν να φοβούνται για την αξία αυτών των εταιρικών ομολόγων –τα οποία ήταν αδιαφανή και περιείχαν άγνωστες φέτες «κακών» χρεών– και άρχισαν να τα ξεφορτώνονται μαζικά ή ακόμα και να στοιχηματίζουν πάνω τους.

Ωστόσο, αυτά τα παράγωγα-πακέτα είχαν μετατραπεί στο τοξικό-ιδιωτικό χρήμα που κινούσε το διεθνές τραπεζικό σύστημα. Έτσι, εντός μερικών ημερών, και ιδίως μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers που είχε επενδύσει τεράστια ποσά σε αυτά τα παράγωγα, όλο αυτό το ιδιωτικό χρήμα εξανεμίστηκε. Για να μην καταρρεύσουν οι τράπεζες, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισαν να αναπληρώσουν το ιδιωτικό χρήμα που διέρρευσε από τις τράπεζες με φερέγγυο δημόσιο χρήμα. Για να είναι όμως το δημόσιο χρήμα φερέγγυο, οι κυβερνήσεις των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγκάστηκαν να μην το τυπώσουν, αλλά να το δανειστούν από εκείνους που έχουν αποταμιεύσεις: από τους Κινέζους, τους Ιάπωνες, τους Άραβες και τους Γερμανούς επενδυτές (π.χ. από ασφαλιστικά ταμεία αλλά και αρκετούς ιδιώτες που προτιμούσαν, μετά το «ξεσκεπάσμα» των τραπεζών, να δανείζουν κράτη παρά τράπεζες).

Με λίγα λόγια, αφού διασώθηκαν οι τράπεζες από το δημόσιο το οποίο τους αντικατέστησε το χαμένο ιδιωτικό χρήμα με νέο δημόσιο χρήμα, εκείνες άρχισαν να δανείζουν στα κράτη με τις μεγαλύτερες δανειακές ανάγκες (όπως η Ελλάδα) από το δημόσιο χρήμα που πήραν από αυτές και με μεγαλύτερο επιτόκιο έπειτα ξεκίνησαν να παράγουν νέο τοξικό-ιδιωτικό χρήμα δημιουργώντας χαρτιά (CDS) στοιχηματίζοντας ότι μέρη του ευρωπαϊκού δημοσίου (π.χ. το ελληνικό) θα πτωχεύσουν.

Δηλαδή, εξακολούθησαν μια παρόμοια τακτική χρησιμοποιώντας ως «μαγιά» το δημόσιο χρήμα που τους παραχώρησαν οι φορολογούμενοι. Φαινομενικά, λοιπόν, οι τράπεζες ισχυρίζονταν ότι ξεπέρασαν την κρίση, κατορθώνοντας μάλιστα να

επιστρέψουν και τα δανεικά στα κράτη που είχαν δανείσει σε αυτές. Αυτή η αποπληρωμή όμως δεν έγινε παρά με νέο τοξικό-ιδιωτικό χρήμα, απαράλλακτο με εκείνο το οποίο είχε προκαλέσει την κατάρρευση των αγορών το 2008, οδηγώντας αναπόφευκτα στην ανακύκλωση της Κρίσης.

Η παραπάνω αφήγηση αποτελεί την επικρατέστερη εκδοχή για τα αίτια της κρίσης του 2008 και, πράγματι, πρόκειται για μια έγκυρη καταγραφή των γεγονότων που σημάδεψαν τον χρηματοπιστωτικό τομέα τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, στην ενότητα αυτή αποτυπώνεται η άποψη ότι τα όσα καταγράφηκαν στις προηγούμενες παραγράφους δεν είναι παρά συμπτώματα της Κρίσης, και όχι τα πραγματικά της αίτια.

Τα παρακάτω σημεία συνοψίζουν τη θέση της Ερευνητικής Μονάδας Οικονομικής Κρίσης – σε αντίθεση με τις ευρέως διαδεδομένες πεποιθήσεις:

- Η κρίση του 2008 δεν ήταν μια κρίση της οποίας τα βαθύτερα αίτια μπορούν να εντοπιστούν στις τράπεζες και στον χρηματοπιστωτικό τομέα (παρά το γεγονός ότι ξέσπασε στον χρηματοπιστωτικό τομέα ο οποίος, είναι αλήθεια, έκανε ό,τι μπορούσε για να εγγυηθεί τη μέγιστη ζημιά μετά το ξέσπασμα της Κρίσης).
- Η κρίση του 2008 δεν οφείλεται σε μια ξαφνική έλλειψη ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος που διορθώνεται με την παροχή άπλετης ρευστότητας από τις κεντρικές τράπεζες (παρά το γεγονός ότι η ρευστότητα εξαφανίστηκε και παραμένει ατροφική παντού).

- Η κρίση του 2008 δεν θα είχε αποσοβηθεί αν οι εποπτικές αρχές των οποίων καθήκον ήταν ο έλεγχος του τραπεζικού συστήματος έκαναν τη δουλειά τους (παρά το γεγονός ότι οι εποπτικές αρχές, είτε από αμέλεια είτε επειδή Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟ 2011 19 είχαν ξεπουληθεί στις τράπεζες που υποτίθεται έλεγχαν, δεν επόπτευαν κανέναν και έτσι το μέγεθος των ζημιών με το ξέσπασμα της Κρίσης ήταν τεράστιο).

- Η κρίση του 2008 δεν οφείλεται στα λάθη οικονομικής πολιτικής των κυβερνήσεων της περιόδου 1998-2007, π.χ. υπερβολικά χαμηλά επιτόκια (παρά το γεγονός ότι η οικονομική πολιτική της περιόδου μπορεί να χαρακτηριστεί ως παράλογη και αήθης).

- Η κρίση του 2008 δεν είναι περαστική. Δεν μοιάζει σε τίποτα με το 1973, το 1979, το 1981, το 1987, το 1991 ή το 2001. Αντίθετα με εκείνες τις κρίσεις, η κρίση του 2008 δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με τις παραδοσιακές συνταγές που συνήθως προτείνουν οι κεντρικές τράπεζες και τα υπουργεία Οικονομικών, και οι οποίες αναλύονται στα επικρατέστερα εγχειρίδια οικονομικής θεωρίας και χάραξης οικονομικής πολιτικής. Σε αντιδιαστολή και σε πείσμα αυτών των συνταγών, η κρίση του 2008 θα αφήσει ανεξίτηλο το σημάδι της στην ανθρώπινη ιστορία, όπως έκανε το 1848 ή το 1929, δίνοντας έναυσμα για να αρχίσει μια νέα εποχή, τα χαρακτηριστικά της οποίας είναι αδύνατον να διακριθούν από τώρα μέσα σε αυτό το σύννεφο σκόνης που δημιούργησε η Κρίση γύρω μας.

4.3 Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΦΕΣΗ

Η Παγκόσμια οικονομική ύφεση 2008 ήταν μια περίοδος οικονομικής ύφεσης παγκοσμίως. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ήταν η σοβαρότερη οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση μετά την Παγκόσμια

οικονομική ύφεση 1929 και θεωρείται ως η δεύτερη χειρότερη ύφεση όλων των εποχών.

Η μεγάλη ύφεση προήλθε από την κατάρρευση της αγοράς ακινήτων των Ηνωμένων Πολιτειών εν αντιθέσει με την κρίση του 2007 και την κρίση των ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων. Σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή Οικονομικών Ερευνών, η ύφεση στις Η.Π.Α. διήρκεσε από τον Δεκέμβριο του 2007 έως τον Ιούνιο του 2009. Η μεγάλη ύφεση είχε ως αποτέλεσμα την έλλειψη πολύτιμων πόρων και την κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού παγκοσμίου οικονομικού συστήματος.

Η ύφεση πληρούσε τα κριτήρια του ΔΝΤ για να είναι μια παγκόσμια ύφεση μόνον κατά το ημερολογιακό έτος 2009.^[2] Παρά το γεγονός ότι τα τριμηνιαία στοιχεία χρησιμοποιούνται ως κριτήρια καθορισμού της ύφεσης από όλα τα μέλη της G20, που αντιπροσωπεύουν το 85% του παγκόσμιου ΑΕΠ, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) αποφάσισε - ελλείψει πλήρους συνόλου δεδομένων - να μη συνυπολογίζει τις παγκόσμιες ύφεσης σύμφωνα με τα τριμηνιαία στοιχεία για το ΑΕΠ. Ωστόσο, το εποχιακά διορθωμένο με βάση τις ΣΔΙΤ πραγματικό ΑΕΠ για τη ζώνη G20 είναι ένας καλός δείκτης για το παγκόσμιο ΑΕΠ και μετρήθηκε ότι υπέστη άμεση μείωση τριμήνου κατά τα τρία τρίμηνα από το τρίτο τρίμηνο του 2008 έως το πρώτο τρίμηνο του 2009, το οποίο με μεγαλύτερη ακρίβεια σηματοδοτεί όταν η ύφεση έλαβε χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι αμερικανικοί τίτλοι που καλύπτονται από ενυπόθηκα δάνεια, οι οποίοι αντιμετώπιζαν δυσχέρειες που ήταν δύσκολο να εκτιμηθούν, διατέθηκαν στο εμπόριο σε όλο τον κόσμο, δεδομένου ότι προσφέρουν υψηλότερες αποδόσεις από τα κρατικά ομόλογα των ΗΠΑ. Πολλές από τις εν λόγω κινητές αξίες υποστηρίχθηκαν από υποθήκες χαμηλού κινδύνου, οι οποίες κατέρρευσαν την αξία τους όταν ξέσπασε η φούσκα των στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ το 2006 και οι ιδιοκτήτες σπιτιών άρχισαν να χρεοκοπούν τις πληρωμές υποθηκών τους σε μεγάλους αριθμούς από το 2007.

Η εμφάνιση ζημιών δανείων υψηλού κινδύνου κατά το 2007 ώθησε την οικονομία σε κρίση και εξέθεσε άλλα επικίνδυνα δάνεια και υπερπληθωρισμένες τιμές ενεργητικού. Με την αύξηση των δανείων και την χρεοκοπία της Lehman Brothers στις 15 Σεπτεμβρίου 2008, ξέσπασε ένας μεγάλος πανικός στην αγορά

δανείων. ^[3] Η παγκόσμια ύφεση που ακολούθησε είχε ως αποτέλεσμα την απότομη πτώση του διεθνούς εμπορίου, την αύξηση της ανεργίας και την πτώση των τιμών των βασικών εμπορευμάτων.

Η ύφεση ανανεώνει το ενδιαφέρον για τις κεϋνσιανικές πολιτικές σχετικά με τον τρόπο καταπολέμησης της ύφεσης. Οι οικονομολόγοι συμβουλεύουν ότι θα πρέπει να αποσυρθούν μόλις οι οικονομίες ανακάμψουν αρκετά για να "χαράξουν μια πορεία προς τη βιώσιμη ανάπτυξη".

4.3.1 ΤΑ ΑΙΤΙΑ

Το 1971 ο τότε πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Ρίτσαρντ Νίξον έλαβε μονομερή απόφαση και απέσυρε το δολλάριο από το λεγόμενο gold standard. Αφού άλλαξαν οι κανόνες του χρήματος, το Υπουργείο Οικονομικών, Department of the Treasury, άρχισε να εκτυπώνει όλο και περισσότερα χρήματα για να καλύψει τα χρέη κάνοντας τις χώρες που πλήρωναν και πληρώνονταν με δολλάρια να ανταλλάσσουν τα δολλάρια τους άμεσα με χρυσό, μειώνοντας σοβαρά το μεγαλύτερο μέρος των αποθεμάτων χρυσού. Αυτή η αλλαγή επέτρεψε στις Ηνωμένες Πολιτείες να εκτυπώνουν σχεδόν απεριόριστα χρηματικά ποσά γιγαντώνοντας το χρέος επειδή ο Νίξον κατέστησε παράνομη την άμεση ανταλλαγή δολλαρίων για τον χρυσό. Στον επενδυτικό κόσμο κατέστη έτσι σαφές ότι τα ομόλογα των Ηνωμένων Πολιτειών είναι η ασφαλέστερη επένδυση, έτσι αγόραζαν πιστά τα ομόλογα δημιουργώντας μία φούσκα.

Τα αίτια της κρίσης ήταν η πτώχευση ή ο κίνδυνος πτώχευσης χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Πρώτο παράδειγμα αποτελεί η κατάθεση πτώχευσης στις 6 Αυγούστου 2007 της American Home Mortgage. Τον Μάρτιο του 2008 η τράπεζα επενδύσεων Bear Stearns διασώζεται. Ένα από σημαντικότερα, αν όχι το πιο σημαντικό, γεγονότα αποτελεί η κατάρρευση της Lehman Brothers στις 15 Σεπτεμβρίου του 2008.

Η προέλευση της "φούσκας" ακινήτων περιλαμβάνει δύο βασικούς παράγοντες: 1) Χαμηλά επιτόκια στις ΗΠΑ και την Ευρώπη μετά την ύφεση των ΗΠΑ το 2000-2001. και 2) Σημαντική αύξηση των αποταμιεύσεων από τις αναπτυσσόμενες χώρες λόγω των συνεχιζόμενων εμπορικών ανισορροπιών. Αυτοί οι παράγοντες οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση της ζήτησης για επενδύσεις υψηλής απόδοσης. Μεγάλες επενδυτικές

τράπεζες συνέδεσαν τις αγορές κατοικιών με αυτήν την μεγάλη προσφορά αποταμίευσης μέσω καινοτόμων νέων κινητών αξιών..

Πολλά ιδρύματα μείωσαν τα πιστωτικά πρότυπα για να συνεχίσουν να τροφοδοτούν την παγκόσμια ζήτηση για ενυπόθηκα δάνεια, δημιουργώντας τεράστια κέρδη που μοιραζόντουσαν στους επενδυτές τους. Μοιράστηκαν επίσης τον κίνδυνο. Τα νοικοκυριά έγιναν εξαρτημένα από τη δυνατότητα αναχρηματοδότησης των υποθηκών τους. Περαιτέρω, τα νοικοκυριά των ΗΠΑ συχνά είχαν στεγαστικά δάνεια ρυθμιζόμενου επιτοκίου, τα οποία είχαν χαμηλότερα αρχικά επιτόκια και πληρωμές που αργότερα αυξήθηκαν. Όταν οι παγκόσμιες αγορές σταμάτησαν ουσιαστικά να χρηματοδοτούν επενδύσεις που σχετίζονται με υποθήκες κατά την περίοδο 2007-2008, οι ιδιοκτήτες ακινήτων των ΗΠΑ δεν ήταν πλέον σε θέση να αναχρηματοδοτήσουν, οδηγώντας στο σκάσιμο της φούσκας.

Ο πρόεδρος της Federal Reserve Ben Bernanke περιέγραψε τον Σεπτέμβριο του 2010 τα αίτια της κρίσης. Είπε ότι υπήρξαν διαρθρωτικές αδυναμίες στο χρηματοπιστωτικό σύστημα που ενίσχυαν τους κραδασμούς, απώλειες σε ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου που ξεκίνησαν το 2007 και σε ένα σκιώδες τραπεζικό σύστημα που ξεκίνησε στα μέσα του 2007 και επηρέασε δυσμενώς τη λειτουργία των χρηματαγορών. Παραδείγματα τρωτών σημείων στον ιδιωτικό τομέα περιελάμβαναν την εξάρτηση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από ασταθείς πηγές βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης, όπως συμφωνίες επαναγοράς ελλείψεις στη διαχείριση του εταιρικού κινδύνου, υπερβολική χρήση μόγλευσης (δανεισμός για επενδύσεις). Παραδείγματα τρωτών σημείων στο δημόσιο τομέα περιελάμβαναν νομικά κενά και συγκρούσεις μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών, αναποτελεσματική χρήση της ρυθμιστικής αρχής και αναποτελεσματικές δυνατότητες διαχείρισης κρίσεων.

Η κρίση μπορεί να αποδοθεί σε διάφορους παράγοντες, οι οποίοι εμφανίστηκαν εδώ και πολλά χρόνια. Οι αιτίες περιλαμβάνουν την αδυναμία των ιδιοκτητών να πραγματοποιήσουν τις πληρωμές υποθηκών τους (που οφείλονται κυρίως σε επαναφορά των στεγαστικών δανείων ρυθμιζόμενου επιτοκίου, υπερεκμετάλλευση δανειοληπτών και την ακατάλληλη κυβερνητική ρύθμιση. Το υπερβολικό χρέος των καταναλωτών στη στεγαστική αγορά προκλήθηκε με τη σειρά τους από την υποθήκη με εγγύηση, από τις συμβάσεις αντιστάθμισης πιστωτικού κινδύνου και από

υποκείμενα χρηματοοικονομικής υποχρέωσης του κλάδου χρηματοδότησης που προσφέρουν παράλογα χαμηλά επιτόκια και παράλογα υψηλά επίπεδα έγκρισης στους καταναλωτές ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων.

Μεταξύ των σημαντικότερων καταλυτών της κρίσης των subprime ήταν η εισροή κεφαλαίων από τον ιδιωτικό τομέα, οι τράπεζες που εισέρχονται στην αγορά ομολόγων ενυπόθηκων δανείων, οι κυβερνητικές πολιτικές που αποσκοπούσαν στην επέκταση της ιδιοκατοίκησης, η κερδοσκοπία από πολλούς αγοραστές κατοικιών και οι πρακτικές δανειοδότησης των στεγαστικών δανειστών, συγκεκριμένα το υποθήκη με ρυθμιζόμενο επιτόκιο.^[7]

Η αξία των ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων υποτομέων των ΗΠΑ εκτιμήθηκε σε 1,3 τρισεκατομμύρια δολάρια από τον Μάρτιο του 2007^[8], με πάνω από 7,5 εκατομμύρια υποθήκες πρώτης ασφάλειας υψηλού κινδύνου εκκρεμείς.

Τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια παρέμειναν κάτω από το 10% του συνόλου των ενυπόθηκων πιστώσεων μέχρι το 2004, όταν έφθασαν στο 20% περίπου και παρέμειναν εκεί μέχρι το 2006. Αιτία ήταν η απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (SEC) του Απριλίου 2004 να χαλαρώσει τον κανόνα του καθαρού κεφαλαίου, γεγονός που ενθάρρυνε τις πέντε μεγαλύτερες επενδυτικές τράπεζες να αυξήσουν δραματικά την οικονομική τους δύναμη και να επεκτείνουν επιθετικά την έκδοσή τους με ενυπόθηκα δάνεια κινητών αξιών.^[9] Τα ποσοστά παραβατικότητας των στεγαστικών δανείων υποπεριόπτων υποθηκών παρέμειναν στο εύρος 10-15% από το 1998 έως το 2006, στη συνέχεια άρχισαν να αυξάνονται ραγδαία, φθάνοντας στο 25% στις αρχές του 2008.

Την λεγόμενη "Μαύρη Παρασκευή", στις 24 Οκτωβρίου 2008, σημειώθηκαν απώλειες \$ 3,2 τρις στην Ευρασία, ενώ ξένοι επενδυτές έσπευσαν σε μαζικές ρευστοποιήσεις στην Ελλάδα. Ο Γενικός Χρηματιστηριακός Δείκτης των Αθηνών έπεσε κάτω από τις 1.800 μονάδες, στα χαμηλότερα επίπεδα από το 1989, παρά τα πραγματικά κέρδη που εμφάνιζαν οι ελληνικές τράπεζες και επιχειρήσεις. Στην Ελλάδα σημειώθηκαν απώλειες 24 δισ. ευρώ στο δεύτερο εξάμηνο του 2008, μέσα σε 24 μέρες.

4.3.2 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Πριν το ξέσπασμα υπήρχαν φούσκες δανείων στα περισσότερα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα οι προϋπολογισμοί ήταν πλασματικοί, και τα κράτη είχαν απίστευτα ελλείμματα και χρέη. Οι επιχειρήσεις που δεν ήταν υγιείς, χρεοκόπησαν, οι προϋπολογισμοί έγιναν πλεονασματικοί ή έστω εξαγνίστηκαν, οι αγορές απέκτησαν πιο υγιείς βάσεις.

Στην Ευρώπη Πολλές χώρες έλαβαν πακέτα διάσωσης από την τρόικα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο), η οποία εφήρμοσε επίσης μια σειρά μέτρων λιτότητας.

Πολλές ευρωπαϊκές χώρες έλαβαν μέτρα λιτότητας, μειώνοντας τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα σε σχέση με το ΑΕΠ από το 2010 έως το 2011. Για παράδειγμα, σύμφωνα με το CIA World Factbook η Ελλάδα μείωσε το έλλειμμα του προϋπολογισμού από 10,4% το ΑΕΠ το 2010 σε 9,6% το 2011. Η Ισλανδία, Η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, η Γαλλία και η Ισπανία βελτίωσαν επίσης τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα από το 2010 έως το 2011 σε σχέση με το ΑΕΠ.^[11] Το χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ της Ελλάδας αυξήθηκε από 143% το 2010 σε 165% το 2011 σε 185% το 2014. Αυτό δείχνει ότι παρά το γεγονός ότι βελτιώθηκαν τα δημοσιονομικά ελλείμματα, η αύξηση του ΑΕΠ δεν ήταν επαρκής για να υποστηρίξει μια πτώση.

Σύμφωνα με το CIA World Factbook, από το 2010 έως το 2011, τα ποσοστά ανεργίας στην Ισπανία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν. Η Γαλλία δεν είχε σημαντικές αλλαγές, ενώ στη Γερμανία και την Ισλανδία το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε. Η Eurostat ανέφερε ότι η ανεργία στην ευρωζώνη έφθασε τα επίπεδα ρεκόρ τον Σεπτέμβριο του 2012 στο 11,6%, από 10,3% το προηγούμενο έτος.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες η Μεγάλη ύφεση είχε σημαντικές οικονομικές και πολιτικές επιπτώσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ενώ η ύφεση ήταν από τον Δεκέμβριο του 2007 έως τον Ιούνιο του 2009, πολλοί οικονομικοί δείκτες δεν ανακτούν τα επίπεδα πριν από την ύφεση έως το 2016. Για παράδειγμα, το πραγματικό ΑΕΠ υποχώρησε κατά 4,3% και δεν ανέκτησε το επίπεδο πριν από την ύφεση των 15 τρισεκατομμυρίων δολαρίων μέχρι το 3ο τρίμηνο του 2011.ref > U.S. Bureau of Economic

Analysis. «Real Gross Domestic Product». FRED, Federal Reserve Bank of St. Louis. Ανακτήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2019. Το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 10,0% τον Οκτώβριο του 2009 και δεν επέστρεψε στο επίπεδο πριν από την ύφεση του 4,7% μέχρι τον Μάιο του 2016.

4.4 ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ GOLDEN BOYS ΚΑΙ ΤΙ ΕΚΑΝΑΝ

Τα Golden Boys είναι οι λεγόμενοι supervisors, οι executives που έχουν σπουδάσει την τέχνη του να κινητοποιούν, να παρωθούν και να δραστηριοποιούν τους εργαζόμενους ώστε να αποδίδουν καλύτερα και να μη γίνονται παθητικά επιθετικοί. Είναι οι φύλακες άγγελοι της επιχείρησης διότι χωρίς αυτούς όπως ισχυρίζεται η επιχείρηση θα υπολειτουρούσε και θα χρεοκοπούσε.

Έχουν σπουδάσει πολύ. Η δουλειά τους είναι δύσκολη και κρίνονται καθημερινά από τα νούμερα απόδοσης της επιχείρησης. Όταν είναι επιτυχημένοι γίνονται βασιλιάδες, περιζήτητοι και το κασέ τους ανεβαίνει σε μεγάλα ύψη.

Τα golden boys τα δημιούργησε το ίδιο το σύστημα γιατί προφανώς το εξυπηρετούν. Τα αμείβει βέβαια πλουσιοπάροχα αλλά και η επιχείρηση όπως ισχυρίζεται, κερδίζει πολλαπλάσια από τη δική τους δουλειά και επιτυχία.

Αν κάποιος θέλει να κατανοήσει την πλήρη έκταση της συνενοχής της Wall Street στην παγκόσμια οικονομική κρίση... αρκεί να ρίξει μια ματιά στην προ κατάρρευσης αλληλογραφία της Lehman Brothers, που δόθηκε στη δημοσιότητα μαζί με άλλα έγγραφα από τον εκκαθαριστή της.

Η σημαντικότερη προσφορά των εγγράφων αυτών, είναι ότι καταρρίπτεται ο μύθος που ήθελε τον Ντικ Φαλντ, επικεφαλής της Lehman Brothers Holdings Inc. και τους στενούς του συνεργάτες, να αγνοούν τους κινδύνους που αντιμετώπιζε η εταιρεία την περίοδο 2007 – 2008.

Και αυτό θα ήταν αρκετό, αλλά η πιο απογοητευτική πραγματικότητα είναι ότι είχαν εγκαίρως προειδοποιηθεί, αλλά η αλαζονεία τους είχε τυφλώσει.

Τα αρχεία επιβεβαιώνουν, για μία ακόμα φορά, ότι το επιχείρημα των "εκτός ελέγχου δυνάμεων" που επαναλαμβάνουν οι ηγέτες της Wall Street, είναι η απερίσκεπτη συμπεριφορά του ενός τραπεζίτη μετά τον άλλο, τη μια μέρα μετά την άλλη, που οδήγησαν στην καταστροφική οικονομική κρίση.

Για παράδειγμα, σε συνεδρίαση του ΔΣ της Lehman τον Σεπτέμβριο του 2007, σύμφωνα με τα πρακτικά, στελέχη παρουσίασαν μια σαφή εικόνα της τότε αναδυόμενης κρίσης.

«Οι αρχικές δονήσεις έγιναν αισθητές κατά το τέλος του 2006», είπαν στο διοικητικό συμβούλιο, «όταν η κακή απόδοση των "τοξικών" δανείων άρχισαν να αποτελούν αιτία ανησυχίας στην αγορά. Αυτό επιβεβαιώθηκε από τη διεύρυνση των spread στην αγορά των παραγώγων δανείων».

Η παρουσίαση συνέχιζε: «Η αγορά συνέχισε να διευρύνεται, καθώς έγινε φανερό ότι τα προβλήματα απόδοσης στα στεγαστικά δάνεια δεν πρόκειται να υποχωρήσουν και δεν περιορίζονταν πλέον στην "τοξική" αγορά, αλλά επηρέαζε και τα λιγότερο επισφαλή προϊόντα (Alt-A)».

Στη συνέχεια, το συμβούλιο ενημερώθηκε για τα προβλήματα σε δύο hedge funds της Bear Stearns, που "έμειναν από ρευστότητα" τον Ιούνιο και τον Ιούλιο 2007 και αναγκάστηκαν να κλείσουν, οδηγώντας άλλα αμοιβαία κεφάλαια να ξεφορτωθούν περιουσιακά στοιχεία υψηλού κινδύνου, προσθέτοντας επιπλέον πίεση στην αγορά.

Τον Αύγουστο 2007, η αγορά εμπορικών χρεογράφων "αντιμετώπιζε συνθήκες πρόκλησης, με πολύ χαμηλή ρευστότητα" και "η χρηματοδότηση σχεδόν κάθε τύπου στεγαστικού δανείου ή ABS – ασφάλειες στεγαστικών – είχε στερέψει".

Τα Golden Boys λοιπόν όταν είδαν την οικονομική κρίση να πλησιάζει ρευστοποίησαν την περιουσία που είχαν υπό την ιδιοκτησία τους όσο η ζήτηση ήταν σε υψηλά επίπεδα, ρευστοποίησαν τις μετοχές που είχαν στην κατοχή τους όσο η τιμή των μετοχών ήταν σε εξίσου υψηλά επίπεδα μάζεψαν όσο περισσότερο ρευστό μπορούσαν, κάποιοι τα μετέφεραν σε τράπεζες του εξωτερικού για να τα ασφαλίσουν και κάποιοι άλλοι πήραν τα χρήματα τους και έφυγαν στο εξωτερικό.

4.5 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΗΤΑΝ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥΣ

Ένα από τα βασικά καθήκοντα μιας τράπεζας είναι η χορήγηση δανείων τα οποία επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να πραγματοποιούν επενδύσεις και να δημιουργούν θέσεις εργασίας και στα άτομα να αγοράζουν πράγματα, όπως αυτοκίνητα ή κατοικίες. Η τράπεζα κερδίζει έτσι χρήματα από τον τόκο που λαμβάνει επί των δανείων αυτών.

Όταν ο δανειολήπτης παραμένει οικονομικά υγιής και καταβάλλει τις συμφωνηθείσες δόσεις και το συμφωνηθέν επιτόκιο όπως έχει προγραμματιστεί, το δάνειο χαρακτηρίζεται εξυπηρετούμενο. Όμως, υπάρχει πάντοτε ο κίνδυνος η επιχείρηση ή το άτομο να μην είναι σε θέση να αποπληρώσει το δάνειο εντός της συμφωνηθείσας χρονικής περιόδου. Αν συμβεί κάτι τέτοιο ή φαίνεται πιθανόν να συμβεί, η τράπεζα πρέπει να ταξινομήσει το δάνειο ως «μη εξυπηρετούμενο». Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αποκαλούνται συχνά επισφαλή δάνεια («κόκκινα δάνεια»).

Ένα δάνειο γίνεται μη εξυπηρετούμενο όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι ο δανειολήπτης είναι απίθανο να αποπληρώσει το δάνειο ή έχει να καταβάλλει τις συμφωνηθείσες δόσεις πάνω από 90 ημέρες. Αυτό μπορεί να συμβεί όταν το άτομο μείνει άνεργο και άρα δεν μπορεί να αποπληρώσει το στεγαστικό του δάνειο όπως έχει συμφωνηθεί ή όταν μια επιχείρηση αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες. Οι τράπεζες πρέπει να εξετάζουν προσεκτικά τα δάνεια που έχουν χορηγήσει και να εντοπίζουν σε πρώιμο στάδιο τα δάνεια που ενέχουν τον κίνδυνο να γίνουν μη εξυπηρετούμενα. Αυτό ονομάζεται «αναγνώριση μη εξυπηρετούμενων δανείων».

Τα δάνεια αυτού του είδους όπως έχουμε διαπιστώσει έχουν κατακλίσει την αγορά και αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα αγκάθια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η αναφορά αυτών των δανείων μπορεί να γίνει με όρους όπως δάνεια σε αθέτηση (default loans), δάνεια σε δυσπραγία (distressed loans) και μη εξυπηρετούμενα δάνεια (Non-Performing-Loans NPL). Με μία πρώτη εκτίμηση ένα δάνειο βρίσκεται σε δυσπραγία όταν οι τόκοι δεν καταβάλλονται για τουλάχιστον έξι μήνες από την πρώτη μέρα καθυστέρησης της οφειλόμενης δόσης.

Πιο συγκεκριμένα όμως, σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund) ένα δάνειο χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενο, όταν για την καταβολή των τόκων έχει επέλθει καθυστέρηση άνω των ενενήντα ημερών ή απλά χαρακτηρίζεται ως υπερήμερο όταν οι πληρωμές είναι μικρότερες των ενενήντα ημερών. Εκτός από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια όπου ο οφειλέτης δεν καταβάλλει τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις του, υπάρχει και μία κατηγορία, τα εξυπηρετούμενα δάνεια (performing loans), στα οποία ο οφειλέτης καταβάλλει τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις του στο κανονισθέντα χρόνο. Τα αποτελέσματα των κόκκινων δανείων ήταν πολλοί οφειλέτες να χάσουν την κινητή και ακίνητη περιουσία τους λόγω ότι δεν μπορούσαν να πληρώσουν τις δόσεις στο χρονικό όριο που οι ίδιοι όρισαν, με αποτέλεσμα την μη εξόφληση του δανείου τους και την υποχρεωτική κατάσχεση περιουσίας τους από πλευράς των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

4.6 ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΕΡΔΙΣΜΕΝΟΙ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Τα οικονομικά συμφέροντα στην αρχή ήταν υπέρ σε όλους αυτούς που κατάφεραν να πάρουν δάνεια χωρίς να έχουν την δυνατότητα να τα εξοφλήσουν στην ώρα του, αυτό βέβαια δεν συνέχισε να είναι για πολύ υπέρ όπως εξηγούμε στην προηγούμενη ενότητα. Πολλοί είχαν οικονομικό συμφέρον βέβαια γι' αυτό και το 2008 έγινε το ξέσπασμα και επηρέαστηκε όλη η Ευρώπη με την οικονομική κρίση.

Οι κερδισμένοι της τραπεζικής κρίσης κρίνοντας από προηγούμενη ενότητα ήταν οι ίδιες οι τράπεζες μιας και αφού κατάφεραν να «ορθοποδήσουν» με το δημόσιο χρήμα που δάνεισαν τα κράτη οι τράπεζες πήγαν και δάνεισαν τα δανεισμένα χρήματα που πήραν υψηλότερο επιτόκιο με αποτέλεσμα η Ευρώπη να μην καταφέρει να αποφύγει την οικονομική κρίση.

4.7 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Από την Βασιλεία I στην Βασιλεία II Η πρώτη έκθεση της Επιτροπής ήταν η Συμφωνία της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια το 1988 (Βασιλεία I), η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1993. Ο στόχος ήταν να διασφαλιστεί η σταθερότητα του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος και η εφαρμογή του νέου ρυθμιστικού πλαισίου σε διάφορες χώρες, έτσι ώστε να μην υφίστανται κοινοί κανόνες ανταγωνισμού μεταξύ των διεθνών τραπεζών.

Το κείμενο αυτό αποτελείτο από τρία μέρη: το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις συνιστώσες του κεφαλαίου, το νέο θεσμικό πλαίσιο για το σύστημα σταθμίσεων ως προς τον κίνδυνο και τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας. Με βάση την πολυπλοκότητα των σύγχρονων χρηματοπιστωτικών εργασιών και των αυξανόμενων κινδύνων φάνηκε ότι το υπάρχον πλαίσιο υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων και διαχείρισης κινδύνων ήταν ανεπαρκές, ενώ παράλληλα δέχθηκε έντονη κριτική τόσο από τις εποπτικές αρχές όσο και από τα εποπτευόμενα πιστωτικά ιδρύματα. Ειδικότερα, παρατηρήθηκαν ορισμένες ελλείψεις, όπως η μη ύπαρξη κεφαλαιακών απαιτήσεων για άλλους κινδύνους εκτός του πιστωτικού, αναντιστοιχία μεταξύ των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με τον πραγματικά αναλαμβανόμενο κίνδυνο, αλλά και περιορισμένη αναγνώριση των αποτελεσμάτων των τεχνικών μείωσης των κινδύνων.

Η Επιτροπή της Βασιλείας, αναγνωρίζοντας ότι η Βασιλεία I είχε καταστεί παρωχημένη και ανεπαρκής για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων διεθνώς, προέβη στην έναρξη των διαδικασιών διαβούλευσης για την αναθεώρησή της, οι οποίες οδήγησαν στην Βασιλεία II. Στα πλαίσια της Βασιλείας II θεσπίστηκαν τρεις συμπληρωματικοί και αλληλένδετοι πυλώνες με σκοπό την διαχείριση και του λειτουργικού κινδύνου που προκύπτει από τις δραστηριότητες των τραπεζών.

Ο πρώτος πυλώνας-Tier I (κεφαλαιακές απαιτήσεις) ασχολείται με την διατήρηση του κανονιστικού πλαισίου των ιδίων κεφαλαίων που υπολογίζεται για τους κινδύνους που αντιμετωπίζει μια τράπεζα, όπως τον πιστωτικό και τον λειτουργικό κίνδυνο.

Ο Δεύτερος Πυλώνας-Tier II (διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης) ασχολείται με το κανονιστικό πλαίσιο του πρώτου πυλώνα, παρέχοντας ρυθμιστικές βελτιώσεις σε σχέση με τους κανονισμούς της Βασιλείας I.]

Ακόμα, παρέχει μέτρα για την αντιμετώπιση και άλλων κινδύνων όπως ο συστημικός και ο κίνδυνος ρευστότητας. Αποτέλεσμα του δεύτερου πυλώνα της Βασιλείας II ήταν η δημιουργία της Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας.

Τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών εμφανίζουν μεγάλη μεταβλητότητα λόγω των έντονων διακυμάνσεων των τιμών των χρηματοπιστωτικών μέσων στις διεθνείς αγορές, με αποτέλεσμα να καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη η εκτίμηση των απαιτούμενων κεφαλαίων που οφείλει να διαθέτει μία τράπεζα, προκειμένου να είναι διασφαλισμένη έναντι των βασικών κινδύνων που αναλαμβάνει να αντιμετωπίσει.

Έτσι το ενδεχόμενο πτώχευσης ενός χρηματοδοτικού οργανισμού είναι πολύ δύσκολο να προβλεφθεί, ενώ η κατάρρευσή του ενδέχεται να οδηγήσει σε αλυσιδωτές αντιδράσεις (domino effect) στην αγορά στην οποία δραστηριοποιείται, γενικεύοντας και διαδίδοντας την κρίση όχι μόνο σε εγχώριο επίπεδο, αλλά και σε διεθνές, όπως έγινε αντιληπτό από την πρόσφατη παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση. Ως εκ τούτου προβάλλεται επιτακτικά η ανάγκη για διεθνή εποπτεία του τραπεζικού συστήματος με τη θέσπιση των κατάλληλων εποπτικών κανόνων καθολικής αποδοχής. Για τους σκοπούς αυτούς δημιουργήθηκε η Επιτροπή της Βασιλείας (Basel Committee on Banking Supervision) το 1974 από το Συμβούλιο των Διοικητών των Κεντρικών τραπεζών της «Ομάδας των 10» χωρών (Βέλγιο, Καναδάς, Γαλλία, Ιταλία, Ιαπωνία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Γερμανία και Σουηδία).

Το κύριο έργο της Επιτροπής είναι η ενίσχυση και η διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος και τα εργαλεία που αξιοποιούνται για την επίτευξη αυτού του σκοπού είναι η διασυννοριακή συνεργασία των αρχών τραπεζικής εποπτείας, η προληπτική εποπτεία και, κυρίως, η κατάλληλη αξιολόγηση και διαχείριση των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες. Εποπτεία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων: Η μετάβαση από την Βασιλεία I στη Βασιλεία III. Μια κριτική επισκόπηση του νέου ρυθμιστικού πλαισίου 6 Άρθρο εν Εσωτερικού Κεφαλαίου.

Τέλος, ο Τρίτος Πυλώνας-Tier III (πειθαρχία της αγοράς) έχει ως στόχο να θέσει το ελάχιστο ποσό των κεφαλαιακών απαιτήσεων, αλλά και την διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης που θα επιτρέψει στην αγορά τον υπολογισμό της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Για την πειθαρχία της αγοράς στους κανονισμούς απαιτείται η ανταλλαγή πληροφοριών από τις ίδιες τις τράπεζες, αλλά και από τους επενδυτές, τους οικονομικούς αναλυτές, τις ανταγωνίστριες τράπεζες και τους οίκους αξιολόγησης.

Στον απόηχο των καταστροφικών συνεπειών της πρόσφατης διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης και της συνεπαγόμενης ύφεσης, οι αρχές θορυβήθηκαν και προέβησαν στις απαιτούμενες ενέργειες για την αναθεώρηση του ισχύοντος εποπτικού πλαισίου με την θέσπιση των κανόνων της Βασιλείας II. Η εμπειρία όμως της κρίσης κατέδειξε την αναποτελεσματικότητα των εν ισχύ κεφαλαιακών απαιτήσεων να απορροφήσουν τις μη αναμενόμενες ζημιές που υπέστησαν οι τράπεζες.

Επιπρόσθετα, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις είναι «προ-κυκλικές» με την έννοια ότι όταν η παγκόσμια οικονομία έχει αναπτυξιακούς ρυθμούς και επέρχεται άνοδος των τιμών των περιουσιακών στοιχείων, τότε οι κίνδυνοι του αντισυμβαλλομένου και της χώρας τείνουν να μειωθούν, έτσι η κεφαλαιακή απαίτηση γίνεται μικρότερη. Το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει σε περιόδους ύφεσης.

Επιπλέον, η ευθύνη για την εκτίμηση του κινδύνου του αντισυμβαλλομένου εκχωρείται στους οίκους αξιολόγησης, οι οποίοι αποδείχθηκαν στην πράξη ευάλωτοι σε πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων και συνεπώς αναξιόπιστοι.

Τέλος, το πλαίσιο της Βασιλείας II παρείχε κίνητρα για εντονότερη χρήση της διαδικασίας της τιτλοποίησης (securitization), ήτοι έδινε την δυνατότητα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να μετατρέπουν τα δάνεια τους σε τίτλους προερχόμενους από τιτλοποίηση και στη συνέχεια να τα μετακινούν εκτός των ισολογισμών τους, έτσι ώστε να μετακυλήσουν τον κίνδυνο και να μειώσουν την σχετική στάθμισή του σε σχέση με τα περιουσιακά τους στοιχεία.

Με αυτόν τον τρόπο πολλές τράπεζες κατάφεραν να μειώσουν τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις και να αναλάβουν κινδύνους, αυξάνοντας παράλληλα σημαντικά τον

βαθμό της μόχλευσής τους. Βασιλεία III Για να αντιμετωπιστούν αυτά τα προβλήματα εισήχθη το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας III. Με την Βασιλεία III, της οποίας οι διατάξεις εφαρμόζονται ήδη από το 2013 σταδιακά και σε βάθος χρόνου εξαετίας, επιδιώκεται μια σημαντική ενίσχυση του περιεχομένου των διατάξεων του πρότινος ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Βασιλείας II, καθώς και η ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Οι βασικές αλλαγές συνοψίζονται στα εξής:

- Οι τροποποιημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις και τα νέα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας θα απαιτούν από τις τράπεζες να διατηρούν περισσότερα και υψηλότερης ποιότητας κεφάλαια. Επιπλέον, οι νέοι δείκτες μόχλευσης και ρευστότητας προτείνουν ένα μη προσαρμοσμένο στον κίνδυνο μέτρο, το οποίο στοχεύει να συμπληρώσει τις βασισμένες στον κίνδυνο ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, ώστε να διασφαλιστεί ότι διατηρείται επαρκής βαθμός χρηματοδότησης κατά την διάρκεια περιόδων κρίσεων.

- Για την ενίσχυση της ποιότητας των εποπτικών κεφαλαίων των τραπεζών, οι τροποποιημένοι κανόνες απαιτούν ότι οι κοινές μετοχές συγκροτούν μια μεγαλύτερη βασική συνιστώσα του κεφαλαίου μιας τράπεζας. Η ελάχιστη αναλογία των κοινών μετοχών σε σχέση με τα σταθμισμένα ως προς τον κίνδυνο στοιχεία του ενεργητικού ανέβηκε στο 4,5% το 2015 από την τρέχουσα απαίτηση του 2%. Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις στον πυλώνα Tier 1 είναι οι κοινές μετοχές, τα δικαιώματα μειοψηφίας και τα αδιανέμητα κέρδη. Η τελική προτεινόμενη δομή των ρυθμιστικών κεφαλαίων ως ποσοστό (%) του σταθμισμένου ενεργητικού, σε σύγκριση με την Βασιλεία II, είναι η κατωτέρω:

Κοινές Μετοχές	Βασιλεία III	Βασιλεία II	Ελάχιστα Κεφάλαια
4,5%	2%	2,5%	0%
Σταθεροποιητικά	2,5%	0%	Συνολικά απαιτούμενα
7%	2%	Κεφάλαια Tier 1	Ελάχιστα
6%	4%	Συνολικά απαιτούμενα	8,5%
Συνολικά Κεφάλαια	Ελάχιστα	8%	8%
Απαιτούμενα	10,5%		

- Δύο τύποι κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας απαιτούνται στο πλαίσιο της Βασιλείας III, οι οποίοι αποσκοπούν στην αποφυγή παραβίασης των ελάχιστων

απαιτούμενων κεφαλαιακών απαιτήσεων ειδικά σε περιόδους κρίσεων: (i) Κεφαλαιακό απόθεμα για λόγους συντήρησης (Capital Conservation Buffer) (ii) Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα (Countercyclical Capital Buffer), όπως φαίνεται από Άρθρο 7 το κάτωθι σχήμα:

- Στα πλαίσια της Βασιλείας III, ένας νέος δείκτης μόχλευσης αναφέρεται στις εποπτικές αρχές αρχής γενομένης από το 2013 με τελικό στόχο να καταστεί μέρος του Πυλώνα κεφαλαιακών απαιτήσεων (Tier I) το 2018. Υπολογίζεται ως ο λόγος των κεφαλαίων Tier 1 προς το σύνολο των μη σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων περιουσιακών στοιχείων εκτός ισολογισμού. Οι τράπεζες θα πρέπει να διατηρούν ένα δείκτη μόχλευσης 3% ή και μεγαλύτερο. Τα μη σταθμισμένα αυτά στοιχεία του ενεργητικού περιλαμβάνουν προβλέψεις, δάνεια, στοιχεία εκτός ισολογισμού με πλήρη μετατροπή και τα παράγωγα προϊόντα. Ο κύριος σκοπός του είναι να περιορίσει τον βαθμό μόχλευσης στον τραπεζικό τομέα, ενώ παράλληλα να επικουρήσει στην προστασία έναντι του κινδύνου υποδείγματος και των σφαλμάτων μέτρησης.
- Για την μείωση του κινδύνου ρευστότητας η Βασιλεία III εισάγει δύο νέους δείκτες, τον δείκτη κάλυψης ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio) και τον δείκτη καθαρής χρηματοδότησης (Net Stable Funding Ratio). Ο δείκτης κάλυψης ρευστότητας εντοπίζει το ποσό των αδέσμευτων, υψηλής ποιότητας ρευστών στοιχείων του Ενεργητικού τα οποία μια τράπεζα πρέπει να έχει στη διάθεσή της, ώστε να τα χρησιμοποιήσει για να καλύψει τις καθαρές εκροές που θα αντιμετωπίσει σε μια μικρής διάρκειας κατάσταση κρίσης (30 ημερών), τα χαρακτηριστικά της οποίας θα προσδιορίζονται από τις εποπτικές αρχές. Ο δείκτης καθαρής χρηματοδότησης μετράει τα ποσά των μεγάλης διάρκειας σταθερών πηγών χρηματοδότησης που χρησιμοποιούνται από μια τράπεζα, σε σχέση με τα στοιχεία του Ενεργητικού που αυτά χρηματοδοτούν και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που μπορεί να προκύψουν από εκτός Ισολογισμού στοιχεία. Ο συγκεκριμένος δείκτης στοχεύει στην ενθάρρυνση χρήσης πιο μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης από τις τράπεζες.

4.8 ΠΩΣ Η ΚΡΙΣΗ COVID-19 ΕΠΗΡΡΕΑΣΕ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η κρίση του κορωνοϊού αποτέλεσε μια πρωτοφανή διαταραχή για την οικονομία και πολλές επιχειρήσεις αγωνίζονται να παραμείνουν σε λειτουργία. Πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις δεν θα επιβιώσουν από την κρίση και ούτε όλα τα νοικοκυριά θα μπορέσουν να αποπληρώσουν τα δάνεια που έλαβαν πριν από την πανδημία ή κατά τη διάρκειά της. Αυτό σημαίνει ότι μια αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι αναπόφευκτη καθώς δεν θα αποπληρωθούν πλήρως όλα τα δάνεια.

Για να ελαχιστοποιηθεί αυτή η αύξηση, η ΕΚΤ έχει τονίσει επανειλημμένως ότι, ακόμη και σε δύσκολες στιγμές, οι τράπεζες θα πρέπει να χορηγούν δάνεια μόνο σε πελάτες ικανούς να τα αποπληρώσουν. Υπενθυμίζει επίσης στις τράπεζες να παρακολουθούν προσεκτικά τους κινδύνους προκειμένου να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν εγκαίρως τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Θεωρώντας λοιπόν πως δεν θα μπορούσαμε να τα πούμε καλύτερα από τους ειδικούς θα σας δείξουμε ένα απόσπασμα από ένα Webcast που συμμετείχαν τα ανώτατα και ανώτερα στελέχη του χρηματοπιστωτικού τομέα καθώς μιλούσε για το πώς η πανδημία επηρέασε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

“ο κος Γιώργος Παπαδημητρίου, Εταίρος και Επικεφαλής Τομέα Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών ΕΥ Ελλάδος και Επικεφαλής Κλάδου Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών ΕΥ Κεντρικής, Ανατολικής, Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Κεντρικής Ασίας (CESA), έκανε μια εισαγωγή στις επιπτώσεις της πανδημίας για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, εστιάζοντας στις διαφορές που αναμένουμε στις επιπτώσεις, σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Ο κος Παπαδημητρίου εξήγησε ότι η κρίση εκδηλώθηκε την ώρα που οι ελληνικές τράπεζες είχαν χαράξει και υλοποιούσαν ένα σαφή οδικό χάρτη για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων τους (MEA / Non Performing Exposures – NPEs) και την ενίσχυση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου τους. Η πορεία αυτή, κινδυνεύει να ανακοπεί από τις εξελίξεις που πυροδότησε η πανδημία, δημιουργώντας την ανάγκη για αναθεώρηση της στρατηγικής και επανεξέταση όλων των λειτουργιών των τραπεζών. Η δημιουργία νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων δημιουργεί νέους

κινδύνους, ενώ πολλοί από τους υπολογισμούς και τις παραδοχές που ίσχυαν έως σήμερα, αναθεωρούνται.

«Οι επιπτώσεις της πανδημίας θα θέσουν σε δοκιμασία την ανθεκτικότητα του τραπεζικού συστήματος. Είναι ζωτικής σημασίας να υπάρξει μια συντονισμένη νομισματική, δημοσιονομική και κανονιστική στήριξη, τόσο από τις ευρωπαϊκές αρχές, όσο και από την ελληνική κυβέρνηση», τόνισε ο ομιλητής. Καθώς η κρίση επηρεάζει όλο το οικοσύστημα, «οι τράπεζες θα πρέπει να προχωρήσουν στην αναδιάρθρωση και τον μετασχηματισμό τους, καθώς και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους, ενώ παράλληλα θα αλλάζουν το επιχειρηματικό τους μοντέλο»»

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1. Ο ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΛΕΞΑΜΕ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Βιβλιογραφική επισκοπή επιλέγουμε όταν υπάρχει ευρύ φάσμα πηγών, ερευνών και γενικής ή ειδικής ορθογραφίας. Η πληθώρα του υλικού επιτρέπει την ανάλυση αλλά και διαφορετικές κατευθύνσεις της έρευνας ανάλογα με τους εκάστοτε παράγοντες, αίτια υπό εξέταση ή άλλους ερευνητικούς σκοπούς. Ο εσωτερικός έλεγχος και η επίδραση του στο τραπεζικό σύστημα είναι ένα δυναμικό θέμα το οποίο επιτρέπει συνέχεις έρευνες. Παράλληλα η ιστορική εξέταση των διάφορων επιρροών που δέχτηκαν τόσο το τραπεζικό σύστημα όσο και ο εσωτερικός έλεγχος ως εργαλείο επιτρέπει ξεχωριστή διάγνωση ζητημάτων, αδυναμιών και ευκαιριών κάθε ένα από τα οποία παρουσιάζουν σημαντικές αλλαγές κάθε φορά δεδομένου του χρόνου ή του τύπου δημιουργίας και εμφάνισης. Η αντιφατική φύση του παρόντος θέματος καθώς συνδυάζει τόσο εξειδικευμένα χαρακτηριστικά, ανάλογα με τη φύση μιας κρίσης (οικονομική, υγειονομική κτλ) όσο και τη γενικότητα ενός θέματος όπως είναι το τραπεζικό σύστημα. Για όλους αυτούς τους λόγους προτιμήθηκε η βιβλιογραφική επισκόπηση, με γνώμονα σημαντικές κρίσεις της οικονομίας και όχι κάποια άλλη ερευνητική μέθοδος για να μπορέσει να

παρουσιάζει την ολότητα της ανάγκης και των δυσκολιών του εσωτερικού ελέγχου
στο τραπεζικό σύστημα.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

6.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Στην εργασία αυτή εξετάζουμε την χρησιμότητα του εσωτερικού ελέγχου στο τραπεζικό σύστημα. Πιο συγκεκριμένα βλέπουμε τι είναι η ελεγκτική και ο εσωτερικός έλεγχος, ποια είναι η έννοια της ελεγκτικής, ποιες είναι οι βασικές αρχές του εσωτερικού συστήματος, που αποσκοπεί ο εσωτερικός έλεγχος και ποια είναι τα πλεονεκτήματα του, εξηγούμε τι είναι τα διεθνή πρότυπα ελέγχου, ποιο είναι το σύστημα εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου τις διαδικασίες και τα στάδια του, τα οφέλη, την σκοπιμότητα και το πιστοποιητικό του ελέγχου, τι εξετάζουν και ποια η ενασχόληση τους. Στη συνέχεια ερευνούμε το τραπεζικό σύστημα και της Ελληνικές τράπεζες εξηγούμε τι είναι το τραπεζικό σύστημα, ποια είναι η δομή του τραπεζικού συστήματος, ποια είναι η συνεισφορά του και ποια είναι τα προβλήματα που προκύπτουν από την ασύμμετρη πληροφόρηση. Έπειτα λαμβάνουμε υπόψη τα οφέλη του εσωτερικού ελέγχου στο τραπεζικό σύστημα, κατανοώντας τι είναι ο τραπεζικός έλεγχος μέσω του πώς και γιατί εντάχθηκε στο τραπεζικό σύστημα, διερευνούμε τι προσφέρει ο εσωτερικός έλεγχος στο τραπεζικό σύστημα και πιο το θεσμικό του πλαίσιο, έπειτα μεταβαίνουμε ποια είναι η επιτροπή ελέγχου στις τράπεζες και πως γίνεται η σύνδεση της επιτροπής αυτής και ποια είναι τα πρότυπα της επαγγελματικής συμπεριφοράς ενός ελεγκτή. Τέλος αναπτύσσουμε τον εσωτερικό έλεγχο, τις τραπεζικές κρίσεις και τα πρώτα σημάδια αυτής, ανακαλύπτουμε τα αίτια της οικονομικής και τραπεζικής κρίσης, την παγκόσμια ύφεση, μαθαίνουμε ποιοι είναι τα Golden Boys και ποιος ο σκοπός τους, τι επιπτώσεις ακολούθησαν από τα κόκκινα δάνεια και τα αποτελέσματα του, ποιοι ήταν τελικά οι κερδισμένοι της οικονομικής κρίσης και ποια ήταν τα συμφέροντα τους, κλείνουμε έπειτα με την επιτροπή της βασιλείας και το πώς η κρίση την πανδημίας του Covid-19 επηρέασε το τραπεζικό σύστημα.

6.2 ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μια ερευνά μέσω ερωτηματολογίου θα μπορούσε να εστιάσει σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά μιας κρίσης ή μέρους του τραπεζικού συστήματος το οποίο όμως βγαίνει από τους στόχους της παρούσας ερευνάς. Μελλοντικά μια ερευνά μέσω αριθμοδεικτών ή ερωτηματολογίου θα μπορούσε να εστιάσει καλύτερα στα εξιδεικευμένα μέρη που έχει ο εσωτερικός έλεγχος στο τραπεζικό σύστημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Akerlof, G (1970) “The market for “Lemons” Quality Uncertainty and the Market Mechanism”, Quarterly Journal of Economics (The MIT press).

Spence, M (1973) “Job market signaling”, Quarterly Journal of Economics (The MIT press).

Stiglitz, J (1981) “Credit rationing in markets with imperfect information”, The American Economic Review

Ζωίτσας, Α (2017), Σύγχρονη Ελεγκτική και Ελεγκτικός κίνδυνος, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σοφία.

Κάντζας, Κ, Χονδράκη, Α (2006), Ελεγκτική Θεωρία και Πρακτική, Αθήνα, Εκδόσεις Σταματούλης.

Κάραλη, Α (2018), Η ιστορία του τραπεζικού συστήματος & η επιρροή των τραπεζών στη παγκόσμια οικονομία, Διπλωματική εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Μοσκόφογλου, Χ (2012), Η χρηματοπιστωτική κρίση και η επίδραση της στον τραπεζικό κλάδο στην Ελλάδα, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Παπαβραμίδης, Π (2014), Τα κόκκινα δάνεια των τραπεζών μια μελέτη περίπτωσης στις τράπεζες της Ανατολικής & λοιπής Ευρώπης, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Τερζής, Ε (2019), Εσωτερικός έλεγχος τραπεζών εμπειρική διερεύνηση, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

ΑΡΘΡΑ/ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Amynias Blog (2010), Το πλήρες ιστορικό της χρηματοπιστωτικής κρίσης 2009-2010 (Online) Διαθέσιμο στη:

<https://amynias.wordpress.com/2010/06/13/%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%BB%CE%AE%CF%81%CE%B5%CF%82-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%89%CF%84/>

Direct news (2012), Η αλαζονεία των golden boys οδήγησε στην οικονομική κρίση (Online) Διαθέσιμο στη:

<http://directnews.gr/eidiseis/13596-h-alazoneia-ton-golden-boys-odhghse-sthn-oikonomikh-krish>

Ey (2021), Ο COVID-19 δοκιμάζει τις αντοχές του ελληνικού και ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος

(Online) Διαθέσιμο στη:

https://www.ey.com/el_gr/news/2020/04/o-covid19-dokimazei-tis-antoxes-tou-ellinikou-kai-europaikou-trapezikou-sustimatatos

Fourlis όμιλος εταιριών (Online) Διαθέσιμο στη:

<https://www.fourlis.gr/ir/corporategovernance/internal-audit>

Βουσινάς, Γ (2016), Εποπτεία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων η μετάβαση από την βασιλεία I στη βασιλεία III

(Online) Διαθέσιμο στη:

https://www.hiia.gr/images/pgallery/ComplianceHub/T24_CH.pdf

ΕΛΤΕ (2003), Γνωστοποίηση σημαντικότερων θεμάτων ελέγχου στην έκθεση ανεξάρτητου ελεγκτή, Αθήνα (Online) Διαθέσιμο στη:

https://elte.org.gr/wp-content/uploads/2020/12/DPE_701_ELTE.pdf

ΕΛΤΕ (2021), Διεθνή πρότυπα ελέγχου & διεθνή πρότυπα δικλίδων ποιότητας, Αθήνα (Online) Διαθέσιμο στη:

<https://elte.org.gr/international-standards/>

Ευρετήριο οικονομικών όρων, Ασύμμετρη πληροφόρηση (Online) Διαθέσιμο στη:

<https://www.euretirio.com/asymmetri-plieroforisi/>

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (2021), Τι είναι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) (Online) Διαθέσιμο στη:

<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/ssmexplained/html/npl.el.html>

Ζαφείρη, Σ (2021), Οι Ελληνικές τράπεζες άλλαξαν σελίδα ποιες είναι οι νέες προκλήσεις (Online) Διαθέσιμο στη:
https://www.businessdaily.gr/agores/39989_dbns-oi-ellinikes-trapezes-allaxan-selida-poi-es-oi-nees-prokliseis

ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (2011), Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και την Ευρώπη το 2011 (Online) Διαθέσιμο στη:
<https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/04/files/study-17.pdf>

Καββαθάς, Σ (2018), Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος: Διαφορές και ομοιότητες στη σύγχρονη εποχή (Online) Διαθέσιμο στη:
<https://www.accountancygreece.gr/εσωτερικός-και-εξωτερικός-έλεγχος-δι/>

Πανεπιστήμιο Κύπρου, Διαδικασίες/Στάδια ελέγχου (Online) Διαθέσιμο στη:
<https://www.ucy.ac.cy/internalaudit/procedures-stadiums-control>